

SLOVENSKÝ **SPRIEVODCA** ROZVOJOVÝM **DOBROVOĽNÍCTVOM**

tipy a rady pre dobrovoľníkov a dobrovoľníčky, ako aj vysielajúce organizácie

Sledovanie poľnohospodárskych aktivít počas dobrovoľníckeho pobytu v Burkina Faso v rámci programu GLEN.

Miroslava Furjelová (Burkina Faso, 2011)

Dobrovoľnícky organizácie eRko a ich voľnočasové aktivity v rámci projektu v Kitale.

Daniel Fiala (Keňa, 2012)

	Úvod - ako vás sprevádzať medzinárodným rozvojovým dobrovoľníctvom	4
1.	Pred odchodom na dobrovoľnícky pobyt	5
1.1	Kódex rozvojového dobrovoľníctva	6
1.2	Motivácia k rozvojovému dobrovoľníctvu	7
1.3	Organizácie, vysielajúce dobrovoľníkov a dobrovoľníčky do rozvojových krajín	8
1.3.1	Prehľad slovenských rozvojových organizácií	10
1.3.2	Prehľad medzinárodných a zahraničných rozvojových organizácií	18
	Použitá literatúra a zdroje	19
2	Dobrovoľnícky pobyt - cyklus rozvojového dobrovoľníctva	21
2.1	Pozícia vysielajúcej organizácie	22
2.1.1	Prípravná fáza pre vysielajúcu organizáciu	22
2.1.2	Implementačná fáza pre vysielajúcu organizáciu	23
2.1.3	Hodnotiaca fáza pre vysielajúcu organizáciu	25
2.1.4	Financovanie vysielania dobrovoľníkov a dobrovoľníčok do rozvojových krajín	26
2.1.4.1	Program MZV SR a dobrovoľnícke vysielanie do rozvojových krajín	26
2.1.4.2	Európska dobrovoľnícka služba – Akcia Mládež vo svete	26
2.1.5	Zákon o dobrovoľníctve – príklady pre vysielajúcu organizáciu	27
2.1.6	Bezpečnosť a ochrana zdravia z hľadiska vysielajúcej organizácie	28
2.2	Pozícia dobrovoľníka alebo dobrovoľníčky	30
2.2.1	Jednotlivé fázy rozvojového dobrovoľníctva	30
2.2.1.1	Prípravná fáza pre dobrovoľníka alebo dobrovoľníčku	30
2.2.1.2	Implementačná fáza pre dobrovoľníka alebo dobrovoľníčku	31
2.2.1.3	Hodnotiaca fáza pre dobrovoľníka alebo dobrovoľníčku	32
2.2.1.4	Zákon o dobrovoľníctve – príklady pre vysielaného človeka	33
2.2.2	Poistenie dobrovoľníkov a dobrovoľníčok v SR a v zahraničí	34
2.2.2.1	Zdravotné poistenie na Slovensku	35
2.2.2.2	Sociálne zabezpečenie vyslaných dobrovoľníkov a dobrovoľníčok	37
2.2.2.3	Komerčné poistenie v zahraničí	38
2.2.3	Praktické rady počas dobrovoľníckeho pobytu v rozvojovej krajine	39
2.2.4	Ako prekonať kultúrny šok	41
2.2.5	Dôraz na medzikultúrnu citlivosť	42
	Použitá literatúra a zdroje	43
3	Po návrate z dobrovoľníckeho pobytu	45
3.1	Návratom domov dobrovoľnícky cyklus nekončí	46
3.2	Ako pokračovať s rozvojovým dobrovoľníctvom po návrate domov	47
3.2.1	Eticky informovať verejnosť o rozvojových krajinách	47
3.2.2	Výber slovného a najmä obrazového materiálu do prezentácií	49
3.3	Angažujte sa v globálnom vzdelávaní	49
3.4	Konkrétne aktivity v rozvojovom dobrovoľníctve na Slovensku	50
	Použitá literatúra a zdroje	57

ÚVOD - AKO VÁS SPREVÁDZAŤ MEDZINÁRODNÝM ROZVOJOVÝM DOBROVOĽNÍCTVOM

Otvárate publikáciu, ktorej cieľom je sprevádzať vás dráhou rozvojového dobrovoľníctva, teda dobrovoľníctvom v rozvojových krajinách. Ak ju držíte v rukách alebo práve čítate on-line verziu, predpokladáme, že sa zaujímate o túto problematiku, poprípade sa jej chcete v budúcnosti venovať.

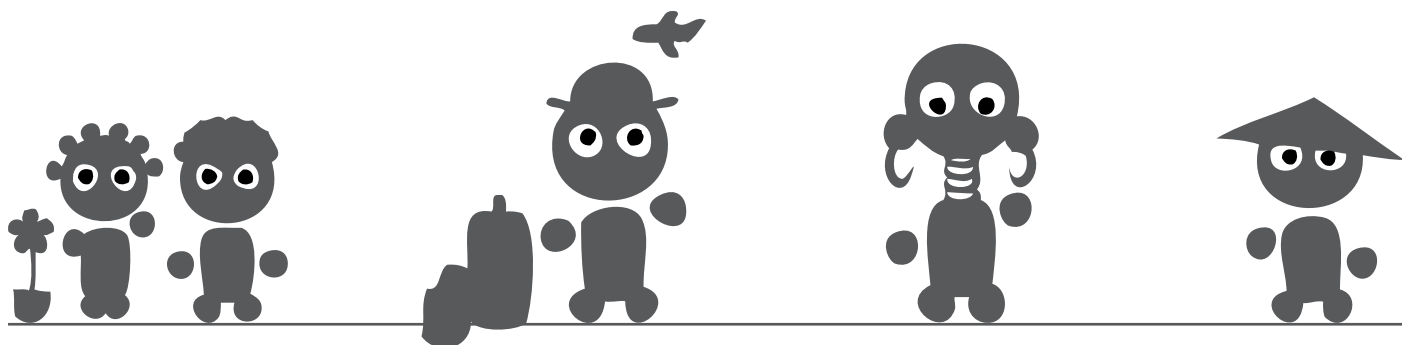
V čase, keď sa väčšina (nielen) európskych krajín zmieta v hospodárskej kríze, medzinárodné vzťahy sú krehké v dôsledku občianskych vojen aj ozbrojených konfliktov (nielen) na africkom kontinente, Slovenská republika spúšťa program, ktorý napomôže: rozširovať okruh nových odborníkov na globálne vzdelávanie a rozvojovú spoluprácu, ako aj využiť existujúce kapacity ľudí so skúsenosťami z rozvojových krajín.

Vďaka aktívnej činnosti Platformy mimovládnych rozvojových organizácií a jej členských organizácií začalo Ministerstvo zahraničných vecí SR od roku 2012 financovať aktivity slovenských dobrovoľníkov a dobrovoľníčok v menej rozvinutých krajinách prostredníctvom Programu na vysielanie dobrovoľníkov do rozvojových krajín v rámci oficiálnej rozvojovej pomoci. Tento špecifický program dodáva dobrovoľníctvu na Slovensku odborný a kvalitatívny rozmer, zároveň dopĺňa aktivity Európskej dobrovoľníckej služby, ktorú finančne podporuje Európska komisia od konca minulého storočia.

Veríme, že všetky zúčastnené strany v procese dôležitého, no zároveň náročného dobrovoľníckeho cyklu (dobrovoľník či dobrovoľníčka, vysielajúca organizácia alebo prijímateľ dobrovoľníckej činnosti v cudzine) v tejto unikátnej publikácii nájdu odpovede na otázky, ktoré by všetci zainteresovaní mali zvážiť ešte pred tým, ako sa definitívne rozhodnú pre: vykonávanie dobrovoľníckej činnosti v rozvojovej krajine alebo pre vysielanie ľudí na tieto rozvojové dobrovoľnícke aktivity do zahraničia.

Autori a autorky publikácie boli, respektíve sú dobrovoľníkmi či dobrovoľníčkami s praktickými skúsenosťami z rozvojových krajín. Preto sa snažili do tejto príručky zahrnúť aj vlastné postrehy v súvislosti s komplexným cyklom rozvojového dobrovoľníctva. Dynamický proces: od dôslednej prípravy projektov, implementácie cez výber vhodných vysielaných ľudí, ich školenie a samotná dobrovoľnícka služba v rozvojovej krajine, až po hodnotiace a ponávratové aktivity v rámci globálneho vzdelávania na Slovensku sa môže začať...

Autori a autorky

Poznámka: Napriek snahe o používanie rodovo-citlivého a nediskriminujúceho jazyka sa v predloženej publikácii vyskytnú situácie, kde z dôvodu optimalizácie dĺžky textu a uľahčenia čitateľnosti nebude vždy možné použiť rodové prechyľovanie v podstatných menách (napríklad: dobrovoľník/dobrovoľníčka).

PRED ODCHODOM NA
DOBROVOĽNÍCKY POBYT

1

Vtiahli sme vás hneď v úvode do procesu dobrovoľníckej činnosti? Máte záujem stať sa jednou zo zúčastnených strán dobrovoľníckeho cyklu a vysielania dobrovoľníkov do rozvojových krajín? Nie je vám celkom jasné, čo všetko pre to treba urobiť? Nasledujúcich niekoľko desiatok strán vám cestu k rozvojovému dobrovoľníctvu azda objasní. Dôležité je ujasnenie si motivácie pre danú činnosť na strane potenciálneho dobrovoľníka, vysielajúcej organizácie a prijímateľa dobrovoľníckej činnosti a konkrétny výber - projektu a kapacít, ľudí.

Pred tým, ako sa rozhodnete začať s dobrovoľníckou činnosťou v zahraničí, ako aj s ďalšími fázami celého cyklu dobrovoľníckej služby (výber, príprava, samotná dobrovoľnícka služba a ponávratové aktivity), radi by sme vás vyzvali, aby ste tiež aplikovali základné pravidlá, ktoré napomôžu nastaviť a dodržiavať vysokú úroveň dobrovoľníckych aktivít slovenských organizácií a nimi vysielaných dobrovoľníkov v zahraničí.

1.1. KÓDEX ROZVOJOVÉHO DOBROVOĽNÍCTVA

Kódex rozvojového dobrovoľníctva je súhrn základných okruhov pravidiel - odporúčaných, ale i povinných (na základe prijatia zákona o dobrovoľníctve v decembri 2011), ktoré by mali mať na zreteli všetci, ktorí sa zaujímajú o dobrovoľnícku činnosť v zahraničí.

ETICKÝ KÓDEX (ODPORÚČANÉ)

Dodržiavanie základných etických štandardov vo vzťahu k ľuďom/organizáciám v rozvojových krajinách.

PRÁVA, POVINNOSTI A ZODPOVEDNOSŤ ZÚČASTNENÝCH STRÁN (POVINNÉ)

Stanovenie vzájomných základných povinností dobrovoľníkov, vysielajúcej organizácie a prijímateľa dobrovoľníckej činnosti o dobrovoľníckej činnosti v rozvojovej krajine.

POŽIADAVKY NA ZMLUVU S DOBROVOĽNÍKOM (POVINNÉ)

Dodržiavanie základných požiadaviek na úpravu vzťahu medzi dobrovoľníkom a vysielajúcou organizáciou, príp. prijímateľom dobrovoľníckej činnosti v rozvojovej krajine.

VZOR ZMLUVY S DOBROVOĽNÍKOM (ODPORÚČANÉ)

Príprava štandardnej zmluvy medzi dobrovoľníkom a vysielajúcou organizáciou, prípadne prijímateľom dobrovoľníckej činnosti v rozvojovej krajine.

KRITÉRIÁ VÝBERU DOBROVOĽNÍKOV (ODPORÚČANÉ)

Príprava základných pravidiel, kritérií - štandardne používaných v procese výberu dobrovoľníka.

PRÍPRAVA DOBROVOĽNÍKOV (ODPORÚČANÉ)

Príprava základného obsahu procesu prípravy dobrovoľníkov a dobrovoľníčok pred vyslaním do rozvojových krajín.

REPORTOVANIE - SPÄTNÁ VÄZBA OD DOBROVOĽNÍKOV (ODPORÚČANÉ)

Príprava základnej formy získavania spätnej väzby od dobrovoľníka.

KÓDEX PODÁVANIA SPRÁV A OBRAZOVÉHO MATERIÁLU (ODPORÚČANÉ)

Dodržiavanie základných princípov, ktoré môžu napomôcť komunikovať a prezentovať programy a hodnoty medzinárodného dobrovoľníctva koherentným a vyváženým spôsobom.

1.2. MOTIVÁCIA K ROZVOJOVÉMU DOBROVOĽNÍCTVU

O motivácii k práci v rozvojových krajinách sa už napísalo mnoho. Niektorí tvrdia, že existuje „správna“ a „nesprávna“ motivácia, iní zas, že motiváciu nemožno hodnotiť. Dali by sa viesť rozsiahle polemiky o tom, či by motívy takejto práce mali byť iba „altruistické“ alebo aj orientované na nás samotných (získavanie skúseností, nové zážitky, zlepšenie sa v cudzom jazyku). Často sa objavujú oba motívy zároveň, a je to v poriadku. Dobrovoľníctvo v rozvojovej krajine by však nemalo byť útekou pred životnou situáciou, v ktorej sa človek ocitol (napríklad rozchod s partnerom, konflikt s rodičmi, „vyhadzov“ zo školy a podobne), pretože to môže mať negatívny vplyv na výkon dobrovoľníckej práce. Na krátky čas to človek dokáže skrývať, ale skôr či neskôr to vyjde na povrch a prostredníctvom takej nervozity alebo podráždenosti, ktorú bude dobrovoľník prenášať na ľudí okolo, sa jeho práca bude míňať účinku.

Dôležité je byť k sebe úprimný a ujasniť si dôvody svojho vycestovania do rozvojovej krajiny, nech sú akékoľvek. Pomôže vám to pri samotnom pobyte, keď bude vaša motivácia skúšaná - prostredníctvom náročných situácií, prípadných problémov, ktoré určite prídu. Môže ich spôsobiť odlúčenie od rodiny a blízkych, odlišnosť prostredia a kultúry, vaše nerealistické očakávania, ale aj enormná snaha pomáhať. Stáva sa to často, a je to svojím spôsobom aj

prirodzené. Keď príde človek z vyspelej krajiny do tej menej rozvinutej, má snahu pomôcť všetkým a za každých okolností. Možno sa to bude zdať záťažujúce, ale práve tá prehnaná snaha vás môže priviesť do úzkych - keď si nedoprajete oddych po práci, všetku svoju energiu budete venovať iným a neostane vám čas na seba. Skôr alebo neskôr sa dostaví únava, či už fyzická alebo psychická, a práve v takých okamihoch je vaša motivácia tým, čo vás môže podržať nad vodou a podporiť vás vo vašom rozhodnutí - plnohodnotne pôsobiť ako dobrovoľník v rozvojovej krajine.

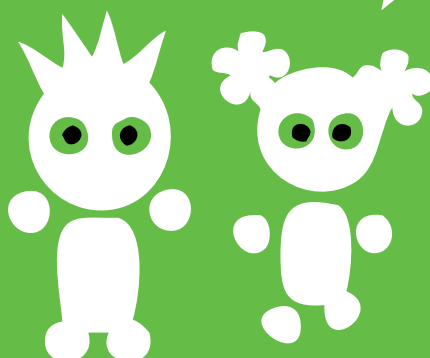
Pozrite si nasledujúce **dve výpovede** dobrovoľníka a dobrovoľníčky, ktorí pôsobili v rozvojových krajinách. Čo na to hovoríte?

Ondrej Mäsiar (Macedónsko):

„Ľudia by mali mať možnosť spoznať a zažiť život v týchto krajinách na vlastnej koži - pochopiť radosť a starosti, ktoré život ľuďom na rôznych miestach sveta prináša. No a v konečnom dôsledku si potom nanovo definovať pohľad na svoju vlastnú krajinu.“

Dominika Kominková (Brazília):

„Prečo robiť rozvojové dobrovoľníctvo? Prečo nie!? Získať dobrý pocit z dobre-vykonnej, užitočnej práce, popri tom spoznať inú kultúru a ľudí, rozvojový svet... Dobrovoľníctvom rozvíjame samých seba.“

1.3. ORGANIZÁCIE, VYSIELAJÚCE DOBROVOĽNÍKOV A DOBROVOĽNÍCKY DO ROZVOJOVÝCH KRAJÍN

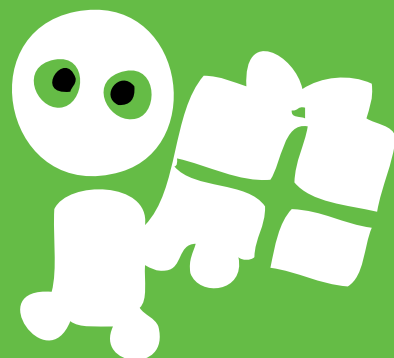
Nezabudnite si skontrolovať, či vami vybraná organizácia, sprostredkujúca rozvojové dobrovoľníctvo, má svoju pobočku alebo spolupracujúcu organizáciu na Slovensku - môže vám to značne uľahčiť ďalšiu komunikáciu a zjednodušiť voľbu projektu i celý proces prípravy na pobyt.

Ako rozpoznať kvalitnú vysielajúcu organizáciu:

- má dlhodobé skúsenosti a tradíciu vo vysielaní dobrovoľníkov a dobrovoľníčok do rozvojových krajín
- má vlastnú misiu alebo dlhodobú spoluprácu s projektovými partnermi v rozvojových krajinách
- informuje o všetkých podmienkach dobrovoľníckeho pobytu a požiadavkách na dobrovoľníka vrátane finančného zabezpečenia (požadovaný vek, potrebné vedomosti a zručnosti pre výkon dobrovoľníckej služby, opis vykonávaných dobrovoľníckych činností, zabezpečenie ubytovania, stravovania, očkovania a poistenia, informácie o nákladoch, poplatkoch a finančnej spoluúčasti atď.)
- má vytvorený systém prípravy dobrovoľníkov (prípravné stretnutia a školenia)
- má vytvorený systém práce s dobrovoľníkmi počas výkonu ich dobrovoľníckej služby (koordinátor programu vo vysielajúcej organizácii, ako aj v prijímateľskej krajine a na projekte, supervízor, funkčný systém monitorovania a hodnotenia dobrovoľníckeho projektu atď.)
- má vytvorený systém práce s dobrovoľníkmi po ich návrate z dobrovoľníckej služby (vyhodnotenie projektu, podpora pri reintegrácii do vlastnej pôvodnej kultúry a zvládanie kultúrneho šoku, ponávratové aktivity)
- informuje o svojich aktivitách prostredníctvom svojich a iných médií (stačí si vyhľadať, čo sa o organizácii píše v médiách a aké sú skúsenosti s organizáciou z pohľadu bývalých dobrovoľníkov a dobrovoľníčok, ktorí jej služby využili v minulosti)
- má transparentné financovanie (informácie o financovaní sú verejné, organizácia ich zverejňuje na svojej internetovej stránke, vo výročnej správe a má zrealizovaný finančný audit za predchádzajúci rok, resp. príslušné obdobie atď.)
- je súčasťou iných strešných organizácií, pracujúcich v rovnakej alebo podobnej oblasti, resp. sama je strešnou organizáciou

Niekoľko organizácií a databáz dobrovoľníckych príležitostí:

- Caritas www.caritas.org
- GoAbroad www.goabroad.com
- Global Vision International www.gvi.co.uk
- Global Volunteers www.globalvolunteers.org
- Global Volunteer Network www.globalvolunteernetwork.org
- idealist www.idealist.org
- i-to-i Volunteering www.i-to-i.com
- International Volunteer Programs Association www.volunteerinternational.org
- Oxfam www.oxfam.org
- Projects Abroad www.projects-abroad.co.uk
- ReliefWeb www.reliefweb.int
- Save the Children www.savethechildren.org
- Service Civil International www.sciint.org
- Taking It Global www.takingitglobal.org
- Unite for Sight www.uniteforsight.org
- Volunteers For Peace www.vfp.org
- WAWA www.workandvolunteer.com
- Global Education Network of Young Europeans www.glen-europe.org

Dobrovoľník Daniel v rámci voľnočasových aktivít testuje u svojich žiakov znalosti zo zemepisu.

Monika Iglarčíková (Keňa, 2012)

1.3.1 PREHĽAD SLOVENSKÝCH ROZVOJOVÝCH ORGANIZÁCIÍ

Slovensko oproti iným ekonomicky vyspelým západným krajinám vysiela oveľa menej dobrovoľníkov a dobrovoľníčok do rozvojových krajín. Napriek tomu na Slovensku pôsobia organizácie, ktoré sa programovo venujú podpore pôsobenia dobrovoľníkov a dobrovoľníčok v rozvojových krajinách, a ich počet rastie.

Predstavujeme vám zoznam niektorých z nich, ako aj bližšiu charakteristiku ich programov a podmienok, ktoré musí dobrovoľník spĺňať (organizácie sú radené v abecednom poradí podľa ich názvu):

AIESEC (www.aiesec.sk)

Medzinárodná študentská organizácia, ktorá poskytuje mladým ľuďom príležitosti osobnostného a profesionálneho rozvoja. V rámci svojich medzinárodných aktivít poskytuje AIESEC odborné stáže po celom svete. Rozvojovým stážam sa venuje „Global Community Development Programme“, ktorý je určený pre študentov či čerstvých absolventov. Cieľom stáže je mať pozitívny dopad na spoločnosť a pomáhať riešiť rôzne globálne problémy sveta. V rámci tohto programu stážista (dobrovoľník) pracuje v medzinárodnom tíme a rieši rôzne lokálne projekty v neziskových organizáciách, školách alebo iných inštitúciách. Po úspešnom absolvovaní výberového procesu si stážisti a stážistky vyberajú z ponúk v medzinárodnej databáze kontaktov alebo z aktuálne voľných ponúk projektov.

- Stredná a Východná Európa
- Ázia
- Afrika
- Latinská Amerika

- 6 – 12 týždňov

Zvyčajne sú hradené náklady na ubytovanie a stravu. Všetky ďalšie náklady, ako letenka, očkovanie, poistenie, vreckové atď. si hradí stážista sám. Spoplatnené sú aj režijné náklady na výberový proces.

- študent vysokej školy alebo čerstvý absolvent, absolventka strednej alebo vysokej školy
- znalosť angličtiny, resp. jazyka cieľovej krajiny na dobrej úrovni
- úspešné absolvovanie výberového procesu, ktorého súčasťou je: osobné interview, jazykové testy, účasť na prípravnom seminári

Človek v ohrození (www.clovekvohrozeni.sk)

Poslaním tohto občianskeho združenia je účinne pomáhať ľuďom, ktorí trpia dôsledkami vojnových konfliktov, prírodných katastrof a autoritárskych režimov. Svoje poslanie napĺňa prostredníctvom humanitárnych a rozvojových aktivít v zahraničí, ako aj vzdelávacími a osvetovými aktivitami na Slovensku. Organizácia Človek v ohrození vysiela dobrovoľníkov a profesionálov na základe aktuálnych projektov organizácie. Prostredníctvom internetovej stránky organizácie je možné prihlásiť sa do databázy rozvojových a humanitárnych pracovníkov/pracovníčok, ktorí sú v prípade voľnej pozície kontaktovaní. Organizácia preferuje vysielanie skúsených profesionálov a profesionálok.

- Afganistan
- Keňa
- Južný Sudán

- strednodobé a dlhodobé projekty v rámci rozvojovej spolupráce, v prípade humanitárnej pomoci ide aj o krátkodobé odborné projekty

Všetky náklady, spojené s pobytom a výkonom práce sú hradené (podľa aktuálnych podmienok získaného grantu).

- ochota pracovať v extrémnych životných a klimatických podmienkach, schopnosť adaptovať sa na nižší životný štandard
- porozumenie základným otázkam rozvojovej a humanitárnej pomoci
- ovládanie projektového manažmentu, prípravy projektových návrhov, vedenia projektovej dokumentácie, prípravy monitorovacích a hodnotiacich správ, finančného manažmentu a základov účtovníctva
- komunikačné schopnosti (spolupráca v rámci štruktúry organizácie, spolupráca s miestnym tímom, partnermi a predstaviteľmi miestnych komunít)
- samostatnosť, flexibilita, schopnosť riešiť problémy a čeliť nepredvídaným situáciám, odolnosť voči stresu
- ovládanie anglického jazyka, príp. jazyka cieľovej krajiny na veľmi dobrej úrovni

Dvojfarebný svet (www.dvojfarebnysvet.sk)

Toto občianske združenie sa snaží pomôcť deťom žijúcim v náročných životných podmienkach. Hlavným programom združenia sú projekty podpory vzdelávania detí a dostupnosti zdravotnej starostlivosti - prostredníctvom individuálnej podpory dieťaťa typu adopcie na diaľku. Združenie finančne podporuje aj vzdelávanie a rozvoj detí. Projekty realizuje zväčša v spolupráci s hlavným partnerom: Vysokou školou zdravotníctva a sociálnej práce svätej Alžbety v Bratislave, ktorá je dlhoročným poskytovateľom humanitárnej a rozvojovej pomoci v rozvojových krajinách. Občianske združenie Dvojfarebný svet zároveň vysiela dobrovoľníkov do rozvojových krajín.

- Kambodža
- Keňa
- Lesotho
- Nigéria
- Haiti

- 6 mesiacov

V rámci dobrovoľníckeho programu občianske združenie zabezpečuje dopravu do krajiny, ubytovanie, cestovné poistenie a príspevok na stravu. Potrebné očkovania si hradí dobrovoľník sám.

- schopnosť adaptácie v zahraničí
- pokročilá znalosť anglického jazyka, resp. jazyka krajiny dobrovoľníckeho pobytu
- užívateľská znalosť práce s PC nutná a znalosť jednoduchého účtovníctva vítaná
- schopnosť pracovať v tíme aj samostatne
- precíznosť a systematickosť, dobré komunikačné zručnosti
- predchádzajúca dobrovoľnícka skúsenosť je výhodou

eRko - Hnutie kresťanských spoločenstiev detí (www.erko.sk)

Hlavnou náplňou činnosti tejto organizácie je mimoškolská práca s deťmi v malých spoločenstvách. eRko organizuje kolednícku akciu s názvom Dobrá novina, prostredníctvom ktorej deti – koledníci a koledníčky prinášajú vianočnú radostnú zvesť do rodín a zároveň realizujú finančnú zbierku na podporu rozvojových projektov v krajinách východnej Afriky.

■ najmä Keňa, Južný Sudán (v minulosti Juhoafrická republika, v budúcnosti pravdepodobne Etiópia)

■ 6 mesiacov

Všetky náklady, spojené s pobytom a výkonom práce sú hradené (podľa aktuálnych podmienok získaného grantu; dobrovoľnícky program nie je hradený zo zbierky). Počíta sa však aj s istou finančnou spoluúčasťou dobrovoľníka.

- osobná zrelosť, nezávislosť, ochota učiť sa
- veková hranica 21 - 30 rokov (keďže sú pobyty financované EK v rámci programu Európskej dobrovoľníckej služby)
- bez predchádzajúcej skúsenosti s Európskou dobrovoľníckou službou (grant EDS môže jeden konkrétny človek využiť iba raz)
- schopnosť plynulo komunikovať v angličtine
- záujem o problematiku rozvojovej spolupráce
- ochota cestovať do rozvojovej krajiny, pracovať s chudobnými, znevýhodnenými a po návrate sa podeliť o svoje skúsenosti s inými
- schopnosť prispôbiť sa jednoduchým životným podmienkam a životnému štýlu
- výhodou je skúsenosť práce s deťmi a mladými, a aktivita v Dobrej novine

Habitat for Humanity (www.habitatEurope.org)

Táto nezisková kresťanská organizácia sa zameriava na znižovanie chudoby a bezdomovectva – prostredníctvom výstavby a opravy domov pre núdznych. Organizácia ponúka dobrovoľníkom krátkodobé a dlhodobé pobyty.

Program krátkodobých pobytov dobrovoľníkov má názov „**GLOBAL VILLAGE**“. Počas pobytu dobrovoľníci pomáhajú s výstavbou alebo renováciou domov spoločne s miestnymi partnermi a ľuďmi, pre ktorých je bývanie určené. Možnosti dobrovoľníckeho pobytu sú dve: 1. buď sa pridáte k otvorenej skupine dobrovoľníkov a dobrovoľníčok (aktuálne možnosti sú zverejňované na internetovej stránke organizácie počas celého roka); 2. alebo si vytvoríte vlastnú dobrovoľnícku skupinu, pozostávajúcu z 12 až 15 členov a v spolupráci so zástupcami organizácie dohodnete miesto i čas vášho dobrovoľníckeho pobytu.

■ celý svet, napríklad Stredná Ázia, Mexiko, Keňa, Maďarsko, Rumunsko

■ 1 – 2 týždne

Náklady na dobrovoľnícky pobyt znáša dobrovoľník (poplatky za týždeň sa pohybujú v rozmedzí 900 € až 1,450 € + letenka a víza). Poplatok zahŕňa ubytovanie a stravu, transport v krajine pobytu, zdravotné poistenie, koordináciu tímu, orientačné materiály, príspevok organizácii.

- vek 18 a viac rokov
- požadované zručnosti pre projekt na veľmi dobrej úrovni
- ovládanie angličtiny, príp. jazyka cieľovej krajiny na veľmi dobrej úrovni
- flexibilita, citlivosť na multikultúrne prostredie, ochota adaptovať sa na nové prostredie, štýl života a práce

Program dlhodobých pobytov dobrovoľníkov má názov „**INTERNATIONAL VOLUNTEER PROGRAM**“. Organizácia preferuje ako dobrovoľníkov, tak aj odborníkov vo svojej oblasti. Jednotlivé dobrovoľnícke pozície sú rôzne, predovšetkým však ide o činnosti ako práca v administratíve, komunikácii, financovaní, rozvíjaní programov a získavaní zdrojov, koordinovanie dobrovoľníkov a dobrovoľníčok, ale aj odborné stavebné práce.

- V závislosti od aktuálnej potreby v krajinách, kde organizácia pôsobí, databáza aktuálnych ponúk je na internetovej stránke organizácie.

- 6 – 12 mesiacov

Všetky náklady spojené s pobytom si zvyčajne hradí dobrovoľník sám. V niektorých prípadoch je hrazené ubytovanie, prípadne miestna doprava (špecifikované v každej ponuke). Administratívne poplatky sa neplatia.

- vek 18 a viac rokov
- požadované zručnosti pre projekt na veľmi dobrej úrovni
- ovládanie angličtiny, príp. jazyka cieľovej krajiny na veľmi dobrej úrovni
- flexibilita, citlivosť na multikultúrne prostredie, ochota adaptovať sa na nové prostredie, štýl života a práce

INEX Slovakia (www.inex.sk)

Táto nezisková organizácia ponúka nevšedné zážitky, osobnostný rozvoj a zmysluplné prežívanie voľného času mládeže - prostredníctvom medzinárodných dobrovoľníckych aktivít a neformálneho vzdelávania. Dobrovoľníci môžu do rozvojových krajín vycestovať prostredníctvom INEX-u tromi spôsobmi: 1. na krátkodobý dobrovoľnícky pobyt ako účastníci „Medzinárodného tábora dobrovoľníckej práce“, 2. na strednodobý a dlhodobý pobyt zahraničných partnerov INEX-u, a 3. na strednodobý a dlhodobý pobyt prostredníctvom Európskej dobrovoľníckej služby.

Medzinárodné tábory dobrovoľníckej práce, tzv. workcampy spájajú ľudí, pochádzajúcich z rôznych krajín a kultúr, aby pracovali na mikro-projektoch, ktoré sú prínosom pre miestne komunity na celom svete. Dobrovoľnícke skupiny tvorí 6 až 20 dobrovoľníkov a dobrovoľníčok, zväčša mladých ľudí vo veku 18 až 30 rokov, prebiehajú však aj workcampy pre teenagerov vo veku od 14 rokov, ako aj pre ľudí, starších ako 30 rokov i pre celé rodiny. Databáza workcampov je dostupná na internetovej stránke organizácie. Dobrovoľníci vykonávajú prácu rôzneho druhu, vždy sa však jedná o prácu verejnoprospešného charakteru, napr. oprava budov a historických pamiatok, pomoc životnému prostrediu, práca s deťmi, so seniormi, s ľuďmi s postihnutím a pod. Počas trvania tábora dobrovoľníci žijú v jednoduchých podmienkach podľa možností projektu a miestneho partnera (niekedy aj mimo civilizácie). Počas tábora si sami spoločne varia.

- celý svet

- 2 – 3 týždne

Miestny partner projektu zabezpečuje ubytovanie a stravu, ostatné náklady znáša dobrovoľník (cestovné, víza, očkovania, vreckové atď.). Za sprostredkovanie dobrovoľníckej príležitosti platia dobrovoľníci účastnícky príspevok (členovia INEX-u 95 € a nečlenovia 120 €), ktorý slúži na pokrytie nákladov projektov pre zahraničných účastníkov na Slovensku.

- vek minimálne 18 rokov, teenage workcamps od 14 rokov
- ovládanie anglického jazyka a/alebo jazyka krajiny, v ktorej sa tábor uskutočňuje a/alebo komunikačného jazyka tábora aspoň v miere potrebnej na bežnú komunikáciu
- fyzická a psychická spôsobilosť samostatne sa dopraviť na miesto konania tábora a späť
- fyzická a psychická spôsobilosť zúčastniť sa na pracovných a mimopracovných aktivitách takéhoto dobrovoľníckeho tábora

Pre tých, ktorí plánujú stráviť v zahraničí dlhší čas, sú určené strednodobé a dlhodobé projekty zahraničných partnerov INEX-u. Sú časovo a vekovo flexibilné, to znamená, že nemajú určenú hornú vekovú hranicu (preferujú sa skúsenejší dobrovoľníci, zväčša starší ako 26 rokov). Je možné zúčastniť sa na týchto pobytoch kedykoľvek počas roka. V databáze dobrovoľníckych príležitostí na internetovej stránke organizácie sú tieto projekty uvedené ako „Špeciálne projekty“.

■ celý svet

■ 1 mesiac a dlhšie

Náklady na projekt sú rôzne - dobrovoľníkom je poskytované ubytovanie a strava, niekedy vreckové. Dobrovoľník si hradí cestovné a ďalšie výdavky. V prípade projektov v rozvojových krajinách dobrovoľník zväčša uhrádza aj účastnícky poplatok.

■ rovnaké ako pri workcampoch

Organizácia INEX Slovakia je zároveň vysielajúcou organizáciou Európskej dobrovoľníckej služby. V rámci siete medzinárodných organizácií, podporujúcich medzinárodné programy a výmeny dobrovoľníkov a dobrovoľníčok, ktorých je členom, je schopná sprostredkovať dobrovoľnícky pobyt prakticky skoro do všetkých krajín sveta.

■ celý svet

■ 3 – 12 mesiacov

Všetky náklady dobrovoľníka sú hradené z grantu (vrátane letenky, poistenia a očkování, ako aj vreckového).

■ rovnaké ako pri workcampoch

Magna Deti v núdzi (www.magna.sk)

Poslaním tejto slovenskej humanitárnej organizácie je zabezpečovať lekársku a sociálnu pomoc deťom a ich rodinám v krízových oblastiach sveta; realizovať humanitárne a dlhodobé projekty vo svete, zamerané na pomoc ľuďom v núdzi, spôsobenej chudobou, chorobami, vojnou alebo ekologickou devastáciou, a to bez ohľadu na etnickú, náboženskú, či rasovú príslušnosť. Prioritou Magny je posilňovanie kapacít a schopností lokálnych pracovníkov a pracovníčok, ktorým pod supervíziou odborníkov a odborníčok zo Slovenska ale aj iných krajín poskytuje know-how a odbornú asistenciu. Magna Deti v núdzi je závislá na odhodlaní, obetavosti a ťažkej práci ľudí, ktorí sa podieľajú na výkone projektov priamo v teréne. Uprednostňuje dobrovoľníkov s medicínskym alebo sociálno-pedagogickým zázemím.

- Krajiny trpiace extrémnou chudobou, vojnovými a povojnovými traumami, HIV/AIDS, podvýživou alebo následkami prírodnej katastrofy.

- 9 – 12 mesiacov

Náklady pracovníkom a dobrovoľníkom sú hradené a organizácia im ponúka: ubytovanie v mieste výkonu práce; náklady spojené so stravým; náklady spojené s prepravou na misiu a späť; náklady spojené s vyžadovaným očkovaním; poistenie liečebných nákladov; možnosť priamo sledovať zmysluplnosť výsledkov svojej práce; prácu v organizácii s dlhoročnými skúsenosťami, vysokou mierou odbornosti a silnými medzinárodnými väzbami; priestor pre sebarealizáciu a osobný rozvoj; prácu vo veľmi zaujímavom, kultúrne odlišnom prostredí; logistické a bezpečnostné zázemie stabilnej organizácie.

- vzdelanie, profesionalita a prax v odbore (špecifikované pri každej pozícii na internetovej stránke organizácie)
- znalosť angličtiny na vysokej úrovni slovom i písmom
- znalosť iných jazykov (napr. španielčina, francúzština) je vítaná
- práca na plný úväzok
- flexibilita; schopnosť improvizácie; organizačný talent
- schopnosť riadiť, školiť a supervízovať zamestnancov
- schopnosť pracovať v tíme a akceptácia autorít
- schopnosť zvládať stresové a neštandardné situácie
- predchádzajúca skúsenosť z rozvojových projektov je výhodou

SAVIO o. z. (www.savio.sk)

Cieľom tohto občianskeho združenia je pozdvihnúť život detí a mladých ľudí v menej rozvinutých krajinách a oblastiach. Podporuje aktívnu a dlhodobú prítomnosť Saleziánov dona Bosca a saleziánskych misijných dobrovoľníkov v blízkosti ľudí žijúcich v biede.

- Angola
- Južný Sudán
- Azerbajdžan
- Ukrajina
- ale aj na Slovensku (Luník IX)
- Keňa
- Peru
- Sibír

- spravidla 1 rok, predchádza mu ročná príprava (jeden víkend v mesiaci)

Podľa aktuálnych grantov organizácie, očakáva sa finančná spoluúčasť dobrovoľníka.

- vek 20 – 30 rokov
- dobré zdravie a fyzická kondícia
- aktívny život s Bohom - úprimná snaha o angažovaný kresťanský život
- pozitívny a tvorivý prístup k životu, zmysel pre spoločnosť
- ochota pracovať na sebe a nechať sa formovať, absolvovanie ročnej prípravy
- dobrá znalosť aspoň jedného cudzieho jazyka (anglický, španielsky, ruský)
- skúsenosť výchovnej práce s deťmi a mládežou
- odhodlanie darovať časť života chudobným a opusteným mladým
- spolupodieľanie sa na finančných nákladoch dobrovoľníckej služby

Program GLEN na Slovensku (v súčasnosti zastrešený Slovenským centrom pre komunikáciu a rozvoj, n.o.: www.sccd-sk.org, www.glen-slovakia.org)

Slovenské centrum pre komunikáciu a rozvoj (SCKR) je nezisková organizácia, ktorá sa zameriava na presadzovanie a uplatňovanie globálneho vzdelávania a realizáciu projektov rozvojovej spolupráce. Dobrovoľníkov vysielá v rámci programu rozvojového dobrovoľníctva s názvom GLEN (Global Education Network of Young Europeans). Program GLEN buduje kapacity mladých Európanov pre rozvojovú spoluprácu a vzdelávanie prostredníctvom trojmesačných študijno-pracovných pobytov v Ázii, Afrike alebo juhovýchodnej Európe. Po získaní tejto skúsenosti sa mladí ľudia stávajú súčasťou rozvojového vzdelávania vo svojej vlastnej krajine a v Európe. Ide o ročný program, ktorý v sebe zahŕňa prípravnú fázu, samotnú 3-mesačnú dobrovoľnícku stáž a ponávratové aktivity v oblasti globálneho vzdelávania.

- Ázia
- Afrika
- juhovýchodná Európa

- 3 mesiace

V závislosti od získaných grantov sú dobrovoľníci hradené nevyhnutné náklady, spojené s prípravou, realizáciou dobrovoľníckej stáže ako aj ponávratovými aktivitami. Vybraní účastníci sa podieľajú na financovaní prostredníctvom účastníckeho poplatku (v roku 2012 to bolo 150 €).

- vek od 21 do 30 rokov
- bez predchádzajúcej účasti v programoch GLEN, GéCo alebo ASA-Programm
- vzdelanie a skúsenosti, súvisiace s podmienkami konkrétnej dobrovoľníckej stáže
- schopnosti a kvalifikáciu, zodpovedajúce požiadavkám konkrétnej dobrovoľníckej stáže,
- plynulé ovládanie anglického, francúzskeho, prípadne iného požadovaného jazyka
- záujem o globálne vzdelávanie a zdieľanie jeho hodnôt
- záväzok zúčastniť sa celého Multipliers' Training Cycle programu GLEN (dva povinné školiace semináre, 3-mesačná dobrovoľnícka stáž, aktivita globálneho vzdelávania na Slovensku a hodnotiaci seminár REnew)
- záväzok pracovať alebo pôsobiť ako dobrovoľník v oblasti zvyšovania povedomia alebo globálneho vzdelávania na Slovensku a/alebo v Európe po návrate z dobrovoľníckej stáže po dobu najmenej 6 mesiacov
- osobnostné a psychologické dispozície prispôbiť sa požiadavkám života a práce v rozvojových krajinách

1.3.2 PREHĽAD MEDZINÁRODNÝCH ROZVOJOVÝCH ORGANIZÁCIÍ

UN Volunteers (www.unv.org)

Snáď najznámejší svetový program pre vysielanie dobrovoľníkov do rozvojových krajín je program Organizácie spojených národov s názvom UN Volunteers. Jeho cieľom je prispievať k šíreniu mieru a rozvoja po celom svete prostredníctvom dobrovoľníckej služby. UN Volunteers pracujú v dvoch základných programových oblastiach, ktorými sú rozvojová pomoc a humanitárne aj mierové akcie. Pred zapojením sa do programu by si mal dobrovoľník a uvedomiť, že táto práca je často vykonávaná v odľahlých, izolovaných oblastiach so zníženým životným štandardom (nemusia v nich byť elektrina, tečúca voda, rekreačné zariadenia a práca môže prebiehať sedem dní v týždni). Žiadatelia o dobrovoľnícku pozíciu musia byť pripravení na skutočnosť, že miesto ich dobrovoľníckej služby vyberá agentúra podľa kvalifikácie a schopností dobrovoľníka, ako aj aktuálnych potrieb projektov. Dobrovoľník musí byť pripravený rýchlo sa adaptovať na neustále sa meniace životné podmienky. V prípade záujmu môžete reagovať na aktuálne inzerované dobrovoľnícke ponuky alebo si vytvoriť profil v on-line databáze so špecifikovaním vašich možností. Zaujímavosťou je, že pre túto organizáciu sa dá dobrovoľničiť aj cez internet, teda v pohodlí vášho domova.

■ celý svet

■ 6 – 12 mesiacov s možnosťou predĺženia, pričom sa očakáva, že dobrovoľník bude pracovať jeden rok alebo dlhšie.

V rámci programu UN Volunteers sú hradené náklady na usadenie sa dobrovoľníka v krajine pôsobenia, príspevok na základné životné náklady (platí sa mesačne), cestovné do a z miesta výkonu dobrovoľníckej služby, poistenie, dovolenka, príp. príspevok na usadenie sa pri návrate z dobrovoľníckeho pobytu.

- minimálny vek je 25 rokov (horná veková hranica nie je stanovená)
- vysokoškolské vzdelanie
- dva roky relevantných pracovných skúseností
- dobrá znalosť aspoň jedného z troch pracovných jazykov OSN: angličtina, francúzština, španielčina
- silný záväzok voči hodnotám a princípom dobrovoľníctva
- schopnosť pracovať v multikultúrnom prostredí
- schopnosť prispôbiť sa náročným životným podmienkam
- silné interpersonálne a organizačné zručnosti
- predchádzajúca dobrovoľnícka alebo pracovná skúsenosť v rozvojovej krajine je výhodou

Voluntary Service Overseas (www.vsointernational.org)

Podľa tejto organizácie najväčší vplyv na zníženie chudoby a znevýhodnenia majú dobrovoľníci – ochotní zdieľať svoje zručnosti. Preto sa neustále snaží hľadať inovatívne spôsoby práce v rozvojových krajinách. V oblasti sprostredkovania dobrovoľníckych pobytov pôsobí už 50 rokov. Dobrovoľnícke pobyty sprostredkováva pre ľudí vo veku od 18 do 75 rokov, pričom sa snaží vyjsť v ústrety aj párom, rodinám a ľuďom s postihnutím.

■ 40 najchudobnejších krajín Afriky a Ázie

■ 1 – 2 roky trvá klasický dobrovoľnícky pobyt, 1 – 6 mesiacov trvá dobrovoľnícky pobyt špecialistu, 3 – 12 mesiacov trvá dobrovoľnícky program pre mládež

Dobrovoľník prispieva sumou 1500 £ (približne 1900 €), ktorá slúži na zabezpečenie dobrovoľníckych programov vo všeobecnosti. Organizácia poskytuje dobrovoľníkovi poradenstvo pri fundraisingových aktivitách na zabezpečenie príspevku. Dobrovoľníkovi je v rámci programu hradené: obojsmerná letenka, ubytovanie, príspevok na zabezpečenie základných životných nákladov, zdravotné a cestovné poistenie, víza a pracovné povolenie, dovolenka (3-týždne v rámci ročného pobytu).

- vek 18 – 75 rokov
- minimum 2 roky skúseností vo svojej profesionálnej oblasti (neplatí pre program pre mládež)
- otvorenosť pracovať a žiť v jednoduchých podmienkach
- pripravenosť venovať čas osobnej príprave a školeniu pred odchodom na dobrovoľnícku službu
- ochota naučiť sa základy miestneho jazyka dobrovoľníckej služby
- dobrý zdravotný stav a čistý register trestov
- sebavedomie, nakoľko väčšina dobrovoľníckych pozícií si vyžaduje aj školenie iných
- flexibilita a adaptabilita, ktoré umožňujú identifikovať najvhodnejšie prístupy v konkrétnych podmienkach, v ktorých budete pracovať
- schopnosť riešiť problémy, keďže neočakávané výzvy sú bežné v prostrediach s nedostatkom zdrojov
- schopnosť pracovať v tíme
- citlivosť na potreby iných
- túžba učiť sa a pomáhať iným učiť sa (vy a vaši kolegovia môžete spoločne navrhnúť najlepšie riešenia)
- pozitívny a realistický záväzok pre dobrovoľníctvo

Existujú aj ďalšie zahraničné a medzinárodné organizácie, vysielajúce dobrovoľníkov a profesionálov do rozvojových krajín. V súčasnosti je totiž čoraz viac možností – byť vyslaný ako dobrovoľník či ako profesionál do projektov v rozvojových krajinách. Programy pre takýchto ľudí realizujú vlády jednotlivých krajín v rámci svojej oficiálnej rozvojovej pomoci, ale aj rozličné národné či medzinárodné mimovládne organizácie, ktoré sa špecializujú na rozvojovú pomoc alebo dobrovoľnícke aktivity. Niektoré organizácie, priamo pôsobiace v rozvojovej krajine, ponúkajú možnosť dobrovoľníckej služby priamo v ich projekte. A sú aj také organizácie a spoločnosti, pre ktoré je sprostredkovanie dobrovoľníckej skúsenosti predmetom ich obchodnej činnosti (niektorí občania ekonomicky vyspelých krajín si môžu dovoliť celý dobrovoľnícky pobyt financovať sami). Podmienky, poplatky

a požiadavky jednotlivých sprostredkovateľov a projektov sú rôzne, preto je potrebné sa s nimi oboznámiť prv, než požiadate o sprostredkovanie dobrovoľníckeho pobytu. Pri vyhľadávaní pre vás vhodnej vysielajúcej organizácie a vhodného dobrovoľníckeho projektu vám môžu internetové vyhľadávače.

Použitá literatúra a zdroje:

www.aiesec.sk
www.clovekvohrozeni.sk
www.dvojfarebnysvet.sk
www.erko.sk
www.dobranovina.sk
www.habitatueurope.org
www.habitat.org/eurasia/get_involved,
www.facebook.com/VolunteerAdventures
www.inex.sk
www.magna.sk

www.savio.sk
www.misie.saleziani.sk
www.sccd-sk.org
www.glen-slovakia.org
www.unv.org/en.html
www.unv.org/en/how-to-volunteer/special-recruitment.html
www.onlinevolunteering.org
www.vsointernational.org
one.unv.org/main/?Lang=en

Deň otvorených dverí, resp. záhrad v Michinda primary school - kde sa aj ľudia z Európy mohli mnohým veciam priučiť od aktívnych kenských žiakov.

Boba Baluchová (Keňa, 2011)

Z priebehu projektu udržateľného rozvoja cestovného ruchu v Murune v rámci programu GLEN.

Mária Martiniaková (Mongolsko, 2007)

**DOBROVOĽNÍCKY
POBYT** - CYKLUS ROZVOJOVÉHO
DOBROVOĽNÍCTVA

2

Každá dobrovoľnícka služba v zahraničí je určitým cyklom, ktorý zahŕňa tieto tri fázy:

- príprava
- implementácia
- hodnotenie (vrátane ponávratových aktivít globálneho vzdelávania)

V každej fáze tohto cyklu sa určite ocitnete aj vy - či už ako dobrovoľník, vysielajúca organizácia alebo prijímateľ dobrovoľných aktivít v cudzine. Tieto fázy dobrovoľníckeho cyklu sa navzájom prekrývajú

a prepájajú - ide teda o veľmi spojený a dynamický proces.

Každá z troch spomenutých zainteresovaných strán (dobrovoľník, vysielajúca organizácia a prijímateľ dobrovoľníckej činnosti v cudzine) má svoje konkrétne postavenie a najmä úlohy v tomto cykle. V nasledujúcich častiach príručky si ozrejmite - čo všetko by ste mali robiť a na čo dávať pozor - pokiaľ sa rozhodnete ísť cestou rozvojového dobrovoľníctva.

2.1 POZÍCIA VYSIELAJÚCEJ ORGANIZÁCIE

Vysielajúca organizácia sa riadi cyklom rozvojového dobrovoľníctva a kladie dôraz na všetky tri fázy: prípravu, implementáciu aj ponávratové hodnotenie.

2.1.1 PRÍPRAVNÁ FÁZA PRE VYSIELAJÚCU ORGANIZÁCIU

Organizácia by mala vypracovať alebo aktualizovať vlastný dobrovoľnícky program a v rámci neho potom:

- posúdiť odborné, organizačné, personálne a finančné kapacity na plánovanie, výber, prípravu, vysielanie dobrovoľníkov do rozvojových krajín a ich ponávratové aktivity
- určiť koordinátora dobrovoľníkov
- stanoviť plánovaný počet vyslaných dobrovoľníkov
- rozhodnúť sa pre krajiny, kam budú dobrovoľníci vyslaní
- zvoliť formy financovania dobrovoľníckych projektov (Národný mechanizmus vysielania dobrovoľníkov do menej rozvinutých krajín, Európska dobrovoľnícka služba atď.)
- nadviazať priebehom dobrovoľníckych projektov na aktuálne alebo plánované projekty rozvojovej spolupráce v daných rozvojových krajinách
- prípadne konzultovať plánovaný program vysielania s Platformou mimovládnych rozvojových organizácií

Priebeh prípravy samotnej dobrovoľníckej služby:

- vyhľadávajte, pripravte a robte akvizíciu dobrovoľníckych projektov v spolupráci s partnerskými organizáciami - potenciálnymi prijímateľmi dobrovoľníckej činnosti v konkrétnych rozvojových krajinách a využite pritom kontakty, skúsenosti a odporúčania dobrovoľníkov, ako aj organizácií a firiem so skúsenosťami z príslušných teritórií
- aktívne sa zúčastňujte na medzinárodných podujatiach (networking a contact-making seminá-

roch) s cieľom osobne spoznať potenciálnych prijímateľov dobrovoľníckej činnosti z cudziny

- vyberte cieľovú krajinu podľa pola pôsobnosti vysielajúcej organizácie a/alebo teritoriálnych priorít SR, resp. Európskej únie (napríklad v súčasnosti sú prioritnými krajinami v rámci oficiálnej rozvojovej pomoci SR: Keňa, Afganistan a Južný Sudán, avšak dobrovoľníkov môžete vyslať aj do iných menej rozvinutých krajín, ktoré sú na zozname DAC/OECD)
- vyberte partnerskú organizáciu, teda prijímateľa dobrovoľníckej činnosti na základe konkrétnych odborných, organizačných a personálnych kapacít a schopnosti hostovať zahraničných dobrovoľníkov
- pripravte projekt dobrovoľníckej služby tak, aby odrážal jednu alebo viaceré globálne témy a aby sa na ňom efektívne podieľal vyslaný dobrovoľník, resp. dobrovoľnícka skupina
- reálne projekt načasujte, časovo ohraničte - určite dátum ukončenia výberového procesu a dátum začiatku aj ukončenia dobrovoľníckej služby
- v prípade, že doteraz nemáte fungujúce vlastné zahraničné rozvojové projekty alebo nemáte kapacity na vysielanie dobrovoľníkov a dobrovoľníčok na vlastné dobrovoľnícke projekty - pokúste sa váš projekt dobrovoľníckej služby ponúknuť európskemu programu GLEN (Global Education Network of Young Europeans), ktorý zabezpečí komplexný cyklus dobrovoľníckej služby (viac na: www.glen-slovakia.org).
- vyhľadajte odborníkov s praktickými skúsenosťami z rozvojových krajín, z oblasti globálneho

vzdelávania alebo rozvojovej spolupráce, ktorí budú pripravovať dobrovoľníkov na danú dobrovoľnícku službu, ako aj zvýšenie zručností na organizovanie aktivít globálneho vzdelávania. Veľkou pomocou môžu byť dobrovoľníci, ktorí v minulosti sami absolvovali dobrovoľnícku službu v rozvojovej krajine

- zabezpečte prípravu alebo zaškolenie vybraných odborníkov a odborníčok, ktorí sa budú podieľať na príprave dobrovoľníkov, vrátane aktivít na pochopenie a uvedomovanie si poslania, ako aj činností vašej organizácie
- naplánujte si prípravu alebo formáciu dobrovoľníkov a dobrovoľníčok (určenie miesta, termínu, zostavenie programu, zabezpečenie logistických, organizačných a personálnych otázok atď.)

■ ak potrebujete pomôcť s vašimi aktivitami - odporúčame využiť webstránku www.dobrovolnictvo.sk, ktorá vám posluží na vyhľadávanie dobrovoľníkov - ochotných venovať svoj čas a kapacity na pomoc vašej organizácii

■ reálne posúďte uskutočniteľnosť, realizovateľnosť a potenciálnu spätnú väzbu vami plánovanej dobrovoľníckej služby v rozvojovej krajine

■ vyhodnoťte celú prípravu dobrovoľníckej služby

■ ak máte akreditáciu na vysielanie dobrovoľníkov do zahraničia v rámci akcie Európska dobrovoľnícka služba (European voluntary service) - už v tejto fáze môžete zadať váš projekt dobrovoľníckej služby do konkrétnej výzvy v rámci programu Mládež v Akcii (Youth in action). Program je financovaný z prostriedkov Európskej komisie (viac na: www.mladezvakkii.sk).

2.1.2 IMPLEMENTAČNÁ FÁZA PRE VYSIELAJÚCU ORGANIZÁCIU

Platforma mimovládnych rozvojových organizácií (Platforma MVRO) vedie databázu záujemcov o stáž, prácu a dobrovoľníctvo v mimovládnych rozvojových organizáciách, na Slovensku alebo v rozvojových krajinách. Je preto vhodné zasielať aktuálne dobrovoľnícke ponuky na info@mvro.sk.

Dôležitý je výber dobrovoľníkov na konkrétny pobyt, ktorý možno realizovať nasledovne:

- vyhláste výzvu o aktuálnych ponukách pre záujemcov o dobrovoľnícku službu v menej rozvinutých krajinách - najmenej však 2 mesiace pred uzavretím výberového procesu. Dajte potenciálnym záujemcom dostatočný časový priestor na zhodnotenie svojich schopností, sformulovanie motivácie a prípravu žiadosti
- organizujte alebo spoluorganizujte podujatia, zamerané na globálne témy, ktorých súčasťou bude aj informácia o aktuálnych ponukách pre záujemcov o dobrovoľníctvo v rozvojových krajinách
- propagujte a medializujte informácie o svojich dobrovoľníckych aktivitách a konkrétnych ponukách prostredníctvom národných aj regionálnych médií, cez samosprávy, univerzity, stránky partnerských neziskových organizácií, Platformy mimovládnych rozvojových organizácií, cez sociálne siete a konkrétne portály: www.eurodesk.sk, www.mladez.sk atď.
- registrujte sa v celonárodnom virtuálnom dobrovoľníckom centre www.dobrovolnictvo.sk, kde po úspešnej registrácii môžete zadať vaše aktuálne ponuky určené dobrovoľníkom

■ zdôrazňujte počas propagácie vašej aktuálnej ponuky, že nejde len o samotný dobrovoľnícky pobyt v menej rozvinutej krajine, ale ponúkate aj pridanú hodnotu - intenzívnu prípravu aj ponávratové aktivity v rámci globálneho vzdelávania

■ posúďte žiadosti záujemcov a záujemkýň o dobrovoľníctvo v spolupráci s odborníkmi a odborníčkami s praktickými skúsenosťami z rozvojových krajín, ktorí budú ďalej pripravovať konkrétnych ľudí na pobyt a spolupracovať s nimi i po návrate

■ usporiadajte výberové stretnutie a individuálne stretnutia s vybranými účastníkmi a účastníčkami, aj za účasti zástupcov MZV SR, ďalších expertov či bývalých dobrovoľníkov so skúsenosťami z menej rozvinutých krajín, ktorí dokážu relevantne posúdiť predložené žiadosti

■ počas výberového stretnutia treba rozlišovať, či vyberáte dobrovoľníkov na Európsku dobrovoľnícku službu alebo na dobrovoľnícku činnosť v rámci Programu MZV SR na vysielanie dobrovoľníkov do rozvojových krajín v rámci oficiálnej rozvojovej pomoci. V druhom prípade sa totiž kladú väčšie nároky na dobrovoľníkov (požadovaná kvalifikácia a aktívna práca v oblasti komunitného rozvoja, sociálnych aktivít, rozvojovej spolupráce atď.)

■ oznámte výsledky všetkým zúčastneným: vybraným, ako aj ostatným uchádzačom a uchádzačkám

■ vyberte na každý dobrovoľnícky projekt jedného dobrovoľníka, no vyberte aj najmenej jedného náhradníka, ktorý nastúpi na dobrovoľnícku službu v prípade nepredvídateľných udalostí, ktoré by

zabránili účasti úspešného kandidáta na dobrovoľníckom programe v cudzine

- zapájajte do činností vašej organizácie i uchádzačov, ktorí neboli úspešní v danom výberovom procese, no ktorí môžu v dlhodobom horizonte zvýšiť svoje šance - absolvovať dobrovoľnícku službu v budúcnosti
- ohláste mená vybraných dobrovoľníkov prijímateľom dobrovoľníckej činnosti v cudzine, ako aj odborníkom, ktorí sa budú podieľať na ich príprave
- vyhodnoťte výberový proces dobrovoľníkov
- požiadajte príslušných donorov (Európsku komisiu, Ministerstvo zahraničných vecí SR atď.) o finančné prostriedky – na realizáciu prípravy, vysielania vybraných dobrovoľníkov do cudziny, ako aj ich ponávratových aktivít

Po úspešnom výberovom procese nasleduje samotná príprava dobrovoľníkov:

- v prípade úspešnosti žiadosti o finančný príspevok (u konkrétnych donorov) môžete začať s prípravou dobrovoľníkov už v tejto fáze (v prípade neúspešnosti získania financií na dobrovoľnícky pobyt - začnite s fundraisingovými aktivitami, ktoré by vám daný dobrovoľnícky cyklus dokázali pokryť. Môžete využiť aj služby tzv. darcovských portálov: Dobrá krajina alebo Ľudia ľuďom)
- ujasnite a snažte sa zosúladiť očakávania dobrovoľníka, vysielajúcej organizácie, ako aj prijímateľa dobrovoľníckej činnosti
- definujte rozsah práv, povinností a zodpovednosti dobrovoľníka, vysielajúcej organizácie a prijímateľa dobrovoľníckej činnosti
- určite a upresnite aktivity, ktoré bude vykonávať dobrovoľník a za akých podmienok
- v spolupráci s vybraným človekom a školiacim tímom určite plán individuálnej prípravy, poprípade skupinovej prípravy
- zazmluvnite spoluprácu vašej organizácie, prípadne aj prijímateľa dobrovoľníckej činnosti s vybranými dobrovoľníkmi na základe zmluvy o dobrovoľníckej činnosti
- môžete použiť štandardný vzor zmluvy s dobrovoľníkom, ktorý nájdete na webstránke www.dobrovolnictvo.sk/zmluva
- zabezpečte školenie, zamerané na prípravu konkrétného človeka na dobrovoľnícku službu v cieľovej rozvojovej krajine v spolupráci s odborníkmi s praktickými skúsenosťami z rozvojových krajín,
- zabezpečte školenie, zamerané na ponávratové aktivity s odborníkmi s praktickými skúsenosťami z oblasti globálneho vzdelávania

- samotná príprava alebo formácia dobrovoľníkov by mala byť založená na neformálnom vzdelávacom procese, kde budú mať svoj aktívny podiel aj samotní dobrovoľníci (treba simulovať situácie spojené s pobytom v rozvojových krajinách pomocou rolových hier, interaktívnych a participatívnych metód)
- poskytnite poradenstvo a asistenciu dobrovoľníkom pri vybavovaní administratívnych formalít – spojených s prípravou a vycestovaním na dobrovoľnícku službu do cudziny
- spoločne naplánujte ponávratové aktivity globálneho vzdelávania
- vyhodnoťte celú prípravu v spolupráci s konkrétnym vybraným človekom a školiacim tímom, ktorý sa podieľal na tejto príprave

Priebeh samotnej dobrovoľníckej služby v menej rozvinutej krajine je rovnako dôležitou časťou dobrovoľníckeho cyklu pre vyslaného človeka, ako aj pre vysielajúcu organizáciu, preto:

- monitorujte činnosť dobrovoľníka v cieľovej rozvojovej krajine
- pravidelne komunikujte s vyslaným človekom a odborníkmi, ktorí sa podieľali na príprave dobrovoľníka
- pravidelne komunikujte s prijímateľom dobrovoľníckej činnosti v rozvojovej krajine
- dohliadnite na to, aby dobrovoľník priebežne podával správy zo svojho dobrovoľníckeho pobytu
- zviditeľnite konkrétne dobrovoľnícke aktivity v médiách, pravidelne aktualizujte svoju webovú stránku a zaujímavé príspevky od svojho dobrovoľníka zašlite na zverejnenie napríklad na stránku www.dobrovolnictvo.sk
- facilitujte a usmerňujte riešenie prípadných problémov v spolupráci s prijímateľom dobrovoľníckej činnosti i všetkými zúčastnenými, ktorí sa podieľali na príprave dobrovoľníkov
- poverte svojho dobrovoľníka vyhľadávaním a akvizíciou potenciálnych prijímateľov dobrovoľníckej činnosti, ktorí majú dostatočné odborné, organizačné a personálne kapacity na hostovanie zahraničných dobrovoľníkov v budúcnosti
- pripravte aktivity globálneho vzdelávania, do ktorých sa môžu zapojiť dobrovoľníci po svojom návrate

2.1.3 HODNOTIACA FÁZA PRE VYSIELAJÚCU ORGANIZÁCIU

Čo sa týka hodnotenia a ponávratových aktivít dobrovoľníka na Slovensku:

- finalizujte záverečnú správu dobrovoľníka a celej dobrovoľníckej služby, ktorej súčasťou by mala byť aj fotodokumentácia
- aplikujte Kódex používania obrazov a podávania správ, aby fotografie z rozvojových krajín rešpektovali základné ľudské práva a neboli zneužívané - aby nedehtonostovali zobrazovaných ľudí a nemanipulovali verejnou mienkou (viac o kódexe na webstránke www.mvro.sk)
- organizujte hodnotiace stretnutie aj za účasti odborníkov, ktorí sa podieľali na príprave dobrovoľníkov na dobrovoľnícku službu a ponávratové aktivity
- vyhodnoťte dobrovoľnícku službu na základe predchádzajúcich skúseností - na základe predložených priebežných a záverečných správ vyslaného človeka, ako aj na základe spätnej väzby od prijímateľa dobrovoľníckej činnosti v cudzine
- posúďte dosah a vplyv dobrovoľníckej služby na vyslaného dobrovoľníka, na vysielajúcu organizáciu, na prijímateľa dobrovoľníckej činnosti v cudzine, ako aj na miestnu komunitu, kde prebiehala dobrovoľnícka služba
- zabezpečte formáciu alebo školenie pre dobrovoľníkov so skúsenosťami z rozvojových krajín, ktoré budú zamerané na zvýšenie ich špecifických zručností - získaných počas dobrovoľníckej služby, na pochopenie a interpretáciu otázok globálneho rozvoja, ako aj ich transferu do rôznych praktických aspektov ponávratového života dobrovoľníka
- povzbudzte dobrovoľníkov k organizovaniu alebo k účasti na ponávratových aktivitách globálneho vzdelávania (súťaže, foto-výstavy, festivaly, workshopy, diskusie, prednášky, ako napríklad: Dni dobrovoľníctva, Oceňovanie dobrovoľníkov roka, Rozvojový deň atď.)
- zviditeľnite dobrovoľnícke skúsenosti a ponávratové aktivity vášho dobrovoľníka v médiách
- spoločne vyhodnoťte aktivity globálneho vzdelávania, podniknuté dobrovoľníkmi po ich návrate z dobrovoľníckej služby
- vystavte potvrdenia o dobrovoľníckej činnosti pre navrátiťšieho sa človeka z dobrovoľníckeho pobytu
- motivujte dobrovoľníkov k aktívnemu zapájaniu sa do oblasti globálneho vzdelávania alebo rozvojovej spolupráce v SR aj v zahraničí
- informujte svojich dobrovoľníkov o možnostiach registrácie do databázy záujemcov o stáž, dobrovoľníctvo a prácu pre mimovládne rozvojové organizácie, na Slovensku a/alebo v menej rozvinutých krajinách, ktorú vedie Platforma MVRO
- zapájajte dobrovoľníkov do ďalších dobrovoľníckych projektov - v úlohe školiťskej, koordinátorskej alebo mentorskej
- komunikujte s prijímateľom dobrovoľníckej činnosti v cudzine s cieľom zabezpečiť udržateľnosť dobrovoľníckeho projektu, na ktorý môžu nadväzovať ďalšie follow-up alebo nastavbové dobrovoľnícke projekty, poprípade až medzinárodné bilaterálne alebo multilaterálne projekty rozvojovej spolupráce
- vyhodnoťte celý komplex cyklu dobrovoľníckej služby
- využite nadobudnuté skúsenosti s vysielaním dobrovoľníkov do rozvojových krajín v prospech ďalšej podpory a rozvoja vlastného dobrovoľníckeho programu vysielajúcej organizácie
- zdieľajte vlastné skúsenosti s vysielaním dobrovoľníkov do rozvojových krajín v prospech rozvoja európskeho, ako aj národného mechanizmu na vysielanie dobrovoľníkov do menej rozvinutých krajín
- v prípade možností navštívte prijímateľa dobrovoľníckej činnosti pred, počas alebo po dobrovoľníkom pobyte, nadviažte osobné kontakty a zoznámte sa bližšie s ich aktivitami
- zúčastnite sa, alebo rovno zorganizujte stretnutia na sieťovanie dobrovoľníkov, ktorí boli vyslaní aj ostatnými vysielajúcimi organizáciami do zahraničia - zdieľané kontakty a skúsenosti poslúžia pri príprave spoločných projektov a aktivít globálneho vzdelávania

2.1.4 FINANCOVANIE VYSIELANIA DOBROVOĽNÍKOV A DOBROVOĽNÍČOK DO ROZVOJOVÝCH KRAJÍN

Financovanie vysielania dobrovoľníkov do rozvojových krajín môže byť zabezpečené napríklad z nasledujúcich dvoch programov.

2.1.4.1 PROGRAM MZV SR A DOBROVOĽNÍCKE VYSIELANIE DO ROZVOJOVÝCH KRAJÍN

Od marca 2012 Ministerstvo zahraničných vecí SR (MZV SR) podporuje vysielanie slovenských dobrovoľníkov do rozvojových krajín podľa zoznamu DAC/OECD, primárne však do prioritných krajín, definovaných v Strednodobej stratégii oficiálnej rozvojovej pomoci SR na roky 2009 – 2013. Implementáciu „Programu MZV SR na vysielanie dobrovoľníkov do rozvojových krajín v rámci oficiálnej rozvojovej pomoci“ realizuje Slovenská agentúra pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu (SAMRS). Výška rozpočtu na uvedený program je upravovaná Národným programom oficiálnej rozvojovej pomoci SR na daný kalendárny rok. O podporu môžu požiadať slovenské neziskové organizácie, ktoré budú realizovať dobrovoľnícky program.

V rámci dobrovoľníckeho programu je možné podporiť: mladých dobrovoľníkov vo veku 18 až 30 rokov, ako aj skúsených profesionálov bez vekového

obmedzenia. Dĺžka dobrovoľníckeho pobytu je zvyčajne 3 až 12 mesiacov.

Žiadosti o podporu spolu s vypracovaným návrhom na dobrovoľnícky program sa podávajú na MZV SR na predpísaných tlačivách priebežne počas roka a priebežne sú aj vyhodnocované. V rámci Programu MZV SR na vysielanie dobrovoľníkov do rozvojových krajín môže vysielajúca organizácia žiadať o príspevok v maximálnej výške 1200 €/osobu/ za každý mesiac dobrovoľníckeho pobytu v rozvojovej krajine. Program počíta s finančnou spoluúčasťou vysielajúcej organizácie a dobrovoľníka. Z príspevku je možné hradiť základné výdaje, súvisiace s prácou, samotným dobrovoľníckym pobytom v zahraničí a ponávratovými aktivitami dobrovoľníkov.

Viac o programe sa dočítate na stránke www.slovakaid.sk.

2.1.4.2 EURÓPSKA DOBROVOĽNÍCKA SLUŽBA – AKCIA MLÁDEŽ VO SVETE

V súčasnosti finančne najprístupnejšou cestou – ako sa stať dobrovoľníkom v rozvojovej krajine, je využiť možnosti grantového programu Európskej únie s názvom Mládež v akcii. Tento program je určený pre všetkých mladých ľudí vo veku od 13 do 30 rokov, ako aj mládežníckych pracovníkov.

Podpore dobrovoľníckych pobytov je určená Akcia 2 - Európska dobrovoľnícka služba (EDS). Jej hlavným cieľom je podporiť solidaritu a toleranciu medzi mladými ľuďmi, a umožniť im tak skúsenosť z neformálneho vzdelávania. Zároveň môže pomôcť mladým ľuďom získať nové zručnosti a skúsenosti, a podporiť tak ich osobnostný, ako aj profesionálny rast.

Dobrovoľníkom sa môže stať každý mladý človek vo veku od 18 do 30 rokov, musí mať trvalé bydlisko v Slovenskej republike, prípadne v iných programových alebo partnerských krajinách EÚ. Mladí ľudia

s nedostatkom príležitostí (vrátane mladých ľudí s postihnutím) sa môžu zúčastniť EDS už vo veku od 16 rokov. EDS môžu vykonávať po dobu od 2 do 12 mesiacov vo všetkých krajinách Európskej únie, ale i v ostatných krajinách sveta. Dobrovoľníkovi je z grantu hradená cesta na projekt a späť, ubytovanie, strava, poistenie, potrebné očkovania, vreckové, ako aj prípravné a ponávratové aktivity.

Vysielajúca organizácia sa môže zapojiť do procesu EDS, ak získa akreditáciu vysielajúcej organizácie. Akreditáciu vydáva Národná agentúra programu Mládež v akcii, ktorá sídli v Bratislave. Na začiatku je potrebné spracovať vyjadrenie záujmu v anglickom jazyku (Expression of Interest), ktorý obsahuje motíváciu organizácie pre EDS, ako aj predbežné námety na aktivity. Tento je potrebné zaslať spolu so stanovami organizácie do Národnej agentúry programu Mládež v akcii. Po splnení potrebných kritérií a návšteve organizácie jej bude pridelené re-

ferenčné číslo, následne sa dostane do medzinárodnej internetovej databázy organizácií. (http://ec.europa.eu/youth/evs/aod/hei_en.cfm). Organizácia získava akreditáciu maximálne na tri roky. Po uplynutí doby akreditácie môže organizácia o jej pridelenie opätovne požiadať.

Vysielajúcou organizáciou môže byť každá mimovládna organizácia a ďalšie inštitúcie, ktoré sú formálne zriadené, majú vlastný štatút alebo zriaďovaciu listinu. Vysielajúcou organizáciou však nemôže byť neformálna skupina ani žiaden subjekt, založený za účelom vytvárania zisku. Podrobné informácie o spôsobe akreditácie a kritériách, ktoré musí organizácia spĺňať, sa nachádzajú v Sprievodcovi pre akreditáciu v rámci EDS (viac na http://ec.europa.eu/youth/documents/accreditation_guidelines.pdf).

V prípade vysielania dobrovoľníkov do rozvojových krajín ide o kombináciu akcií: Akcia 2 - Európska dobrovoľnícka služba a Akcia 3 - Mládež vo svete.

V tomto prípade sa žiada o podporu projektu v rámci Akcie 3 - Mládež vo svete (ide však o podobné princípy ako u Akcie 2). Rozdiel je v tom, že hostiteľská organizácia sa nachádza v rozvojovej krajine a žiadosť o podporu (projekt) sa podáva priamo do kancelárie programu Mládež v akcii v Bruseli.

Ak sa vysielajúca organizácia rozhodne financovať dobrovoľnícky pobyt cez program Mládež v akcii, je potrebné plánovať celý proces minimálne rok vopred - toľko totiž trvá procedúra od akreditácie organizácie, cez prípravu projektu až po úspešné pridelenie grantu. Treba ešte poznamenať, že program Mládež v akcii v roku 2013 končí. Od roku 2014 ho nahradí nový program s názvom Erasmus pre všetkých (Erasmus for all). Podpora dobrovoľníckych aktivít by však mala pokračovať aj prostredníctvom tohto nového programu.

2.1.5 ZÁKON O DOBROVOĽNÍCTVE – PRÍKLADY PRE VYSIELAJÚCU ORGANIZÁCIU

Chcete začať vykonávať, resp. sprostredkovať dobrovoľnícku činnosť na Slovensku alebo v zahraničí? Neprehliadnite slovenský zákon o dobrovoľníctve, ktorý upravuje vzťahy, ako aj vymedzuje práva, povinnosti, ale aj záväzky dobrovoľníkov, vysielajúcej organizácie a tiež prijímateľa dobrovoľníckej činnosti. V zmysle tohto zákona musí mať napríklad zmluva o dobrovoľníckej činnosti písomnú formu – ak ide o dobrovoľníka, ktorý bude vyslaný do zahraničia. Ak má daný vysielaný človek menej ako 18 rokov, zmluvu podpisuje jeho zákonný zástupca (väčšinou rodičia). Všetky v dobrovoľníckom cykle zúčastnené strany môžu zmluvu, a tým aj konkrétnu dobrovoľnícku činnosť, ktorú zmluva upravuje, predčasne ukončiť písomnou výpoveďou - a to z dôvodov, ktoré budú presne definované v zmluve (alebo vzájomnou dohodou v prípadoch osobitného zreteľa).

Zákon o dobrovoľníctve, ako aj návrh zmluvy o dobrovoľníckej činnosti sú dostupné na stiahnutie na webovej stránke www.dobrovolnictvo.sk.

Vysielajúca organizácia je povinná poučiť dobrovoľníka (ako aj prijímateľa dobrovoľníckej činnosti) o povahe a druhu dobrovoľníckej činnosti, ako aj o rizikách - spojených s vykonávaním dobrovoľníckej činnosti v zahraničí. Vysielajúca organizácia spo-

lu s prijímateľom dobrovoľníckej činnosti je povinná pre vysielaného človeka vytvoriť a dohodnúť podmienky - neohrozujúce jeho život, dôstojnosť a zdravie v najvyššej možnej miere. Pri vykonávaní dobrovoľníckej činnosti je však vyslaný človek povinný dodržiavať pokyny vysielajúcej organizácie a/alebo prijímateľa dobrovoľníckej činnosti.

Mimovládne rozvojové organizácie, ktoré majú záujem vyslať dobrovoľníkov do rozvojových krajín, by mali vyčleniť jednu, prípadne i dve osoby na koordináciu dobrovoľníkov, a tiež absolvovať potrebné školenia - zvyšujúce kvalifikáciu, budujúce kapacity (napríklad kurz manažmentu vysielania dobrovoľníkov do rozvojových krajín).

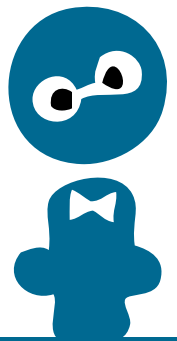

2.1.6 BEZPEČNOSŤ A OCHRANA ZDRAVIA Z HĽADISKA VYSIELAJÚCEJ ORGANIZÁCIE

Zdravotné a bezpečnostné aspekty pobytu dobrovoľníka sa do veľkej miery týkajú aj vysielajúcej organizácie a prijímateľa dobrovoľníckej činnosti. Hoci sa bezpečnosť začína u každej jednotlivkej osoby, vysielajúca organizácia zodpovedá za: vhodný výber vysielaného človeka, primeranú prípravu a tiež podporu i supervíziu priamo počas dobrovoľníckeho pobytu v cudzine. Keď sa človek dostane do rozvojovej krajiny, musí sa prispôbiť novému prostrediu, ako aj ohrozeniam, ktoré tam číhajú.

Niekedy má vedenie mimovládnych organizácií príliš veľkú dôveru v schopnosti budúcich dobrovoľníkov - adaptovať sa v novom prostredí a možným ri-

zikám neprikladá potrebnú pozornosť. Pri výbere dobrovoľníka si treba uvedomiť, že kvalita a primeranosť členov posádky je najvýznamnejší faktor, ovplyvňujúci bezpečnosť, ale aj efektívnosť práce v rozvojovej krajine. Tí, ktorých čaká prvá skúsenosť v humanitárnom alebo v rozvojovom projekte, by sa mali pripraviť na prácu v odlišných situáciách. Dôležité je teda spomenúť aspekty bezpečnosti a ochrany zdravia, ktoré by vysielajúca organizácia nemala zanedbať počas prípravy vysielaného človeka do cudziny.

S PRÍPRAVOU DOBROVOĽNÍKA NA POBYT V ROZVOJOVEJ KRAJINE SA SPÁJAJÚ NASLEDUJÚCE POJMY:

- **Tréning** - ovplyvňuje bezpečnosť rovnako dôležito, ako výber konkrétneho dobrovoľníka.
- **Ludia**, pripravujúci sa na pobyt v rozvojovej krajine, by mali v rámci tréningu získať praktické zručnosti v nasledujúcich oblastiach: Rešpektovanie miestnej kultúry a tradícií; Základné jazykové zručnosti; Spôsob reagovania v najbežnejších situáciách; Ochrana, resp. starostlivosť o zdravie a hygiena v teréne; Vyrovnávanie sa so stresom a psychohygiena; Uvedomenie si najbežnejších typov ohrozenia bezpečnosti.
- **Inštruktáž** by mala umožniť dobrovoľníkovi pochopiť špecifiká danej krajiny. Mala by obsahovať a obsiahnuť: Historický background o krajine, informácie o aktuálnej situácii a významných „hráčoch“ a skupinách; Projekty a aktivity v krajine; Miestnu geografiu a infraštruktúru; Miestne zákony, zvyky a vhodné správanie; Bezpečnostné riziká a kľúčové opatrenia; Odporúčané očkovania; Príchod do krajiny, cestovné plány a kontakty; Užitočné správy, články a mapy.
- **Výbava** - závisí od situácie a od druhu práce. V každej krajine je dôležité zvážiť všetky špecifiká a podľa toho zabezpečiť aj povinné, resp. odporúčané vybavenie. Kľúčovou zložkou v mnohých situáciách je: komunikačné vybavenie (mobilný telefón, satelitný telefón, vysielaciačka), adekvátne vybavená lekárnička a poistenie dobrovoľníka.
- **Podpora dobrovoľníka** - zaškoliť vysielaného človeka a prostredníctvom Manuálu všeobecných bezpečnostných opatrení mu pomôcť pri riešení problémov, krízových situácií v teréne.
- **Supervízia dobrovoľníka** - prostredníctvom človeka, ktorý sa nachádza priamo v mieste výkonu dobrovoľníckej práce. Pri pobyte dobrovoľníka nastanú mnohé situácie, keď bude potrebovať pomoc a radu. Ak tam vysielajúca organizácia nemá svojho zástupcu, tak môže ísť aj o zástupcu prijímateľa dobrovoľníckej činnosti (lokálneho partnera). Dobrovoľník by však mal byť s takýmto supervízorom v kontakte ešte pred samotným príchodom do rozvojovej krajiny, aby boli zodpovedané prípadné otázky.

Vedy-čtiví mladí ľudia dennodenne trénujú svoje prezentačné zručnosti
a raz možno ovplyvnia budúcnosť svojej krajiny.

Boba Baluchová (Keňa, 2011)

2.2 POZÍCIA DOBROVOLNÍKA ČI DOBROVOLNÍČKY

Ak vás zasiahla potreba vykonávať dobrovoľnícku činnosť a pomáhať tým, ktorí sú na pomoc odkázaní, vyskúšajte si na vlastnej koži - aké je to byť dobrovoľníkom, a ako môžu aj vaše aktivity robiť svet lepším a pokojnejším.

Ak ste sa rozhodli, že dobrovoľnícku službu absolvujete v zahraničí, dokonca v rozvojovej krajine - kontaktujte vybranú slovenskú organizáciu, ktorá má skúsenosti a/alebo vlastný mechanizmus na vysielanie dobrovoľníkov do partnerských organizácií v za-

hraničí. Vysielajúca organizácia vás bude sprevádzať počas celého cyklu, ktorý v sebe zahŕňa: prípravu, samotné vyslanie a absolvovanie pobytu v zahraničí, ale aj ponávratové aktivity na Slovensku. Vysielajúca organizácia zväčša pokrýva i väčšinu nákladov, spojených s vašou účasťou na celom dobrovoľníckom cykle. V nasledujúcich častiach príručky sú uvedené užitočné rady a pokyny - ako sa pripraviť, aj ako plnohodnotne absolvovať svoju dobrovoľnícku službu v rozvojovej krajine.

2.2.1 JEDNOTLIVÉ FÁZY ROZVOJOVÉHO DOBROVOLNÍCTVA

Väčšina dobrovoľníckych programov je určená mladým ľuďom vo veku od 16 do 30 rokov, pričom niektoré sú určené ľuďom bez predošlých skúseností a bez väčších požiadaviek na znalosť cudzích jazykov (Európska dobrovoľnícka služba). Niektoré programy vyžadujú plynulé ovládanie konkrétneho cudzieho jazyka, navyše je nevyhnutná aj predchádzajúca prax vo vybranom odbore či dokonca aktív-

na účasť na verejnom živote v miestnej komunite potenciálneho dobrovoľníka. Európska komisia financuje aj krátkodobé dobrovoľnícke výmeny seniorov v rámci Európy (viac informácií a po registrácii aj pravidelný prídel noviniek získate na webstránke www.dobrovolnictvo.sk). Dobrovoľnícka služba trvá zvyčajne od 3 do 12 mesiacov.

2.2.1.1 PRÍPRAVNÁ FÁZA PRE DOBROVOLNÍKA ALEBO DOBROVOLNÍČKU

Úkony, ktoré by mal potenciálny uchádzač či uchádzačka o dobrovoľnícku službu urobiť počas prípravnej fázy:

- pravidelne vyhľadávajte a preštudujte si aktuálne programy, ktoré umožňujú absolvovať dobrovoľnícku službu v rozvojových krajinách (Európska dobrovoľnícka služba, GLEN aj projekty organizácií: eRko, AIESEC atď.)
- ak sa chcete zapojiť do dobrovoľníckych aktivít v zahraničí, odporúčame registráciu na www.dobrovolnictvo.sk, na základe ktorej budete pravidelne informovaní o aktuálnych dobrovoľníckych ponukách na Slovensku a v zahraničí
- prihláste sa do databázy záujemcov a záujemkýň o stáž, prácu alebo dobrovoľníctvo pre mimovládne rozvojové organizácie, na Slovensku alebo v rozvojových krajinách, ktorú vedie Platforma MVRO. Databázu využívajú najmä členské organizácie pri vyhľadávaní ľudí na svoje aktuálne pracovné a dobrovoľnícke pozície. Do databázy môžete pridať vaše údaje cez jednoduchý on-line formulár na web stránke www.mvro.sk
- zhodnoťte samých seba (metódou sebareflexie), či si viete predstaviť krátkodobú alebo dlhodobú

dobrovoľnícku činnosť v cudzine, mimo domova, niekedy vo veľmi skromných podmienkach

- oboznámte sa s podmienkami účasti na jednotlivých programoch alebo projektoch dobrovoľníckej činnosti v zahraničí (termíny, príprava a intenzita prípravy, finančné príspevky a záväzky, vízie organizácie, úlohy počas pobytu atď.)
- sledujte a aktívne sa zúčastňujte na podujatiach s rozvojovou problematikou (festivaly, súťaže, kampane, diskusie atď.)
- v prípade, že nespĺňate niektorú z podmienok, potrebných pre účasť na niektorom z projektov alebo pre výjazd do rozvojovej krajiny - podniknite kroky s cieľom odstrániť existujúce bariéry vašej účasti na jednom z týchto projektov (napríklad ak sa vyžaduje predchádzajúca dobrovoľnícka skúsenosť, plynulá znalosť cudzieho jazyka atď.)

2.2.1.2 IMPLEMENTAČNÁ FÁZA PRE DOBROVOĽNÍKA ALEBO DOBROVOĽNÍČKU

Podanie prihlášky už nepatrí do fázy prípravnej, ale implementačnej. Treba však rozlíšiť, či máte záujem o Európsku dobrovoľnícku službu (vysielanie mladých ľudí do 30 rokov) alebo o dobrovoľnícku činnosť v rámci Programu MZV SR na vysielanie dobrovoľníkov do rozvojových krajín v rámci oficiálnej rozvojovej pomoci (vysielanie mladých ľudí do 30 rokov alebo vysielanie expertov bez vekového obmedzenia). Kritériá, kladené na daných uchádzačov v rámci týchto dvoch programov, sa totiž odlišujú svojou náročnosťou. V druhom spomenutom programe sa vyžaduje adekvátne kvalifikácia a predošlé skúsenosti v oblasti komunitného rozvoja, sociálnych vecí, rozvojovej spolupráce, globálneho vzdelávania atď.

Pri podávaní vašej prihlášky v rámci Programu MZV SR na vysielanie dobrovoľníkov do rozvojových krajín v rámci oficiálnej rozvojovej pomoci by ste si mali uvedomiť, že sa prihlasujete nielen na samotný dobrovoľnícky pobyt v konkrétnej rozvojovej krajine, ale aj na intenzívnu prípravu a hlavne aktivity globálneho vzdelávania, ktoré sa zaväzujete realizovať po vašom návrate z dobrovoľníckej služby v cudzine.

Dbajte na priebeh procesu prihlásenia sa do programu, ako aj na samotné výberové stretnutie:

- vyberte si cieľovú krajinu podľa vášho záujmu, podľa oblasti pôsobnosti vysielajúcej organizácie a dátumu začiatku aj ukončenia dobrovoľníckej služby
- iniciujte vlastný alebo vyberte si predschválený dobrovoľnícky projekt, ktorý odráža jednu alebo viaceré globálne témy, na ktorom sa budete podieľať ako dobrovoľník
- pripravujte prihlášku na konkrétny dobrovoľnícky projekt alebo program v konkrétnej rozvojovej krajine v predstihu a zodpovedne
- v prípade Európskej dobrovoľníckej služby (EDS) môžete ako dobrovoľník osloviť jednu zo slovenských akreditovaných vysielajúcich organizácií a spoločne pripraviť projekt dobrovoľníckej služby v konkrétnej rozvojovej krajine (Zoznam slovenských organizácií akreditovaných pre EDS nájdete na webstránke Európskej komisie na http://ec.europa.eu/youth/evs/aod/hej_en.cfm)
- reagujte na výzvu s aktuálnymi ponukami pre záujemcov o dobrovoľnícku službu v rozvojových krajinách

- pokiaľ sa ocitnete v užšom výbere - stále k celému procesu pristupujte zodpovedne
- majte na zreteli, že vo výberovom procese sa vyberie jeden úspešný uchádzač alebo uchádzačka, ale aj náhradník či náhradníčka, ktorí nastúpia na dobrovoľnícku službu v prípade nepredvídateľných udalostí, ktoré môžu zabrániť v účasti pôvodne vybraného človeka na dobrovoľníckej službe
- ak ste neuspeli počas výberového stretnutia - môže byť vhodné a inšpiratívne naďalej sa zapájať do činností vami vybranej vysielajúcej organizácie alebo iných organizácií, ktoré môžu v dlhodobom horizonte zvýšiť vaše šance - zúčastniť sa zahraničnej dobrovoľníckej služby v budúcnosti
- ak ste uspeli - vaše údaje budú nahlásené prijímateľovi dobrovoľníckej činnosti v cudzine, ako aj tímu odborníkov, ktorý sa bude podieľať na vašej príprave
- podniknite aktivity na fundraisovanie a získanie dodatočných finančných prostriedkov na absolvovanie prípravy, dobrovoľníckej služby v cudzine a aktivity globálneho vzdelávania, ktoré budete realizovať po vašom návrate z cudziny
- zúčastnite sa na vyhodnotení výberového procesu a pomôžte tak vysielajúcej organizácii aj školiacemu tímu zdokonaľiť tento proces
- po úspešnom výberovom stretnutí spolupracujte s vysielajúcou organizáciou na písaní žiadosti o finančný príspevok na zabezpečenie dobrovoľníckej služby - zaslaním žiadostí v rámci výziev programu Mládež v Akcii (Európska dobrovoľnícka služba) alebo Programu MZV SR na vysielanie dobrovoľníkov do rozvojových krajín v rámci oficiálnej rozvojovej pomoci

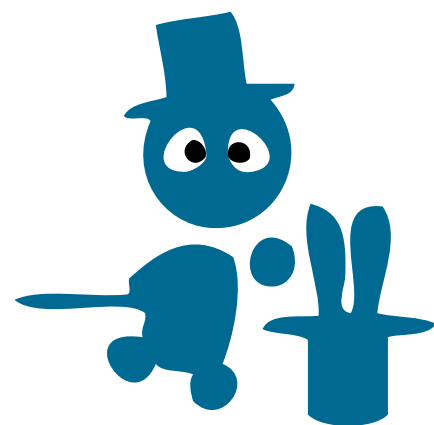
Na čo sa zamerať počas samotnej prípravy dobrovoľníkov:

- v prípade úspešnosti žiadosti o finančný príspevok môžete začať s vašou prípravou už v tejto fáze
- ujasnite si a zosúlajte spoločne očakávania vaše, ako aj očakávania vysielajúcej organizácie aj prijímateľa dobrovoľníckej činnosti v cudzine
- preštudujte si rozsah práv, povinností a zodpovednosti vás ako dobrovoľníka, ale aj vysielajúcej organizácie a prijímateľa dobrovoľníckej činnosti v cudzine
- podieľajte sa na príprave a upresnení aktivít, ktoré budete vykonávať ako v danej rozvojovej krajine a za akých podmienok

- v spolupráci s vysielajúcou organizáciou a školicím tímom vypracujte plán vašej individuálnej prípravy
- zazmluvnite vašu spoluprácu s vysielajúcou organizáciou, prípadne aj prijímateľom dobrovoľníckej činnosti v cudzine na základe zmluvy o dobrovoľníckej činnosti
- štandardný vzor zmluvy s dobrovoľníkom nájdete na webstránke www.dobrovolnictvo.sk/zmluva
- absolvujte formáciu alebo školenie dobrovoľníkov - individuálne, alebo aj skupinovú formou, ktorú pre vás zabezpečí vysielajúca organizácia
- absolvujte formáciu alebo školenie, zamerané aj na ponávratové aktivity globálneho rozvojového vzdelávania - vedené odborníkmi a odborníčkami s praktickými skúsenosťami z rozvojových krajín, z oblasti globálneho vzdelávania a/alebo rozvojovej spolupráce
- ako dobrovoľník by ste mali mať svoj aktívny podiel na samotnej príprave. Nezabudnite počas prípravy adresovať rôzne otázky, týkajúce sa globálnych problémov, ako aj praktických situácií, spojených s pobytom v rozvojovej krajine. Zapájajte sa pomocou rolových hier, interaktívnych a participatívnych metód čo najviac do procesu neformálneho vzdelávania, nakoľko tieto aktivity budete musieť prehĺbiť počas dobrovoľníckej služby v cudzine a následne premietiť vo vašich každodenných ponávratových aktivitách globálneho vzdelávania.
- požiadajte vašu vysielajúcu organizáciu o poradenstvo a asistenciu pri vybavovaní administratívnych formalít spojených s prípravou a vycestovaním na dobrovoľnícku službu do cudziny
- naplánujte si aktivity globálneho vzdelávania, ktoré by ste chceli realizovať po vašom návrate v spolupráci s vysielajúcou organizáciou a školicím tímom
- pomôžte vysielajúcej organizácii a školiacemu tímu vyhodnotiť vašu účasť na celom prípravnom procese

Na čo klásť dôraz počas samotnej dobrovoľníckej služby v rozvojovej krajine:

- aktívne sa zúčastňujte na rôznych aspektoch života v krajine, kde budete vykonávať dobrovoľnícku činnosť
- pravidelne komunikujte s vysielajúcou organizáciou a odborníkmi, ktorí sa podieľali na vašej príprave
- pravidelne komunikujte s prijímateľom dobrovoľníckej činnosti v rozvojovej krajine
- priebežne pripravujte správy z vášho dobrovoľníckeho pobytu
- píšete rôzne články, video či audio blogy a zviditeľňujte svoju činnosť v médiách v krajine vášho pôsobenia, ako aj na Slovensku
- komunikujte s vysielajúcou organizáciou, odborníkmi, ktorí sa podieľali na vašej príprave, ako aj s prijímateľom dobrovoľníckej činnosti - v prípade riešenia prípadných problémov
- pomôžte vysielajúcej organizácii udržať spoluprácu s prijímateľom dobrovoľníckej činnosti, vyhľadajte a facilitujte proces akvizície potenciálnych prijímateľov dobrovoľníckej činnosti, ktorí majú dostatočné odborné, organizačné a personálne kapacity na hostovanie zahraničných dobrovoľníkov v budúcnosti
- aktualizujte si plán aktivít globálneho vzdelávania, ktoré by ste chceli realizovať po návrate z dobrovoľníckej služby

2.2.1.3 HODNOTIACA FÁZA PRE DOBROVOĽNÍKA ALEBO DOBROVOĽNÍCKU

Tak ako pre vysielajúcu organizáciu, aj pre vás je dôležitá hodnotiacia fáza, teda vaše hodnotenie a ponávratové aktivity na Slovensku a/alebo v Európe:

- pripravte záverečnú správu spolu s fotodokumentáciou z vášho dobrovoľníckeho pobytu v cudzine
- pri uverejňovaní fotografií, foto-esej z pobytu

a premietaní prezentácií aplikujte Kódex používania obrazov a podávania správ, aby fotografie z rozvojových krajín rešpektovali základné ľudské práva a neboli zneužívané - aby nedehtovali vyobrazených ľudí a nemanipulovali verejnou mienkou (viac o kódexe nájdete na webstránke www.mvro.sk)

- zúčastnite sa na hodnotiacom stretnutí aj za účasti odborníkov, ktorí sa podieľali na vašej príprave na dobrovoľnícku službu a následné ponávratové aktivity
- požiadajte o spätnú väzbu ohľadom vašej dobrovoľníckej služby od vysielajúcej organizácie aj prijímateľa dobrovoľníckej činnosti v cudzine
- spoločne s nimi posúďte dosah vašej dobrovoľníckej služby na vás ako vyslaného dobrovoľníka, ale aj na vysielajúcu organizáciu a prijímateľa dobrovoľníckej činnosti v cudzine, ako aj na miestnu komunitu, kde prebiehala dobrovoľnícka služba
- zúčastňujte sa na formácii alebo školení pre dobrovoľníkov so skúsenosťami z rozvojových krajín, ktoré sú zamerané na zvýšenie vašich špecifických zručností – získaných počas dobrovoľníckej služby, pochopenia otázok globálneho rozvoja a ich transferu do rôznych praktických aspektov vášho života po návrate z dobrovoľníckej služby
- organizujte alebo sa zúčastňujte na ponávratových aktivitách globálneho vzdelávania (súťaže, foto-výstavy, festivaly, workshopy, diskusie, prednášky, publikácie atď.)
- píšete mediálne výstupy o vás, vašej dobrovoľníckej službe a ponávratových aktivitách
- v spolupráci s vysielajúcou organizáciou a školicím tímom, ktorý sa podieľal na vašej príprave, vyhodnoťte vami podniknuté aktivity globálneho vzdelávania po vašom návrate z dobrovoľníckej služby
- požiadajte vysielajúcu organizáciu o vydanie potvrdenia o dobrovoľníckej činnosti
- aktívne sa zapájajte do oblasti globálneho vzdelávania alebo rozvojovej spolupráce v SR alebo zahraničí
- zaregistrujte sa do databázy záujemcov a záujemkyní o stáž, dobrovoľníctvo a prácu pre mimovládne rozvojové organizácie, na Slovensku a/alebo v menej rozvinutých krajinách, ktorú vedie Platforma MVRO
- zapájajte sa do ďalších dobrovoľníckych projektov v pozícii školiteľskej, koordinátorskej alebo mentorskej
- zapájajte sa do národných a medzinárodných projektov rozvojovej spolupráce alebo do projektov ďalších organizácií, ktoré sa venujú globálnemu vzdelávaniu a/alebo rozvojovej spolupráci
- komunikujte s prijímateľom dobrovoľníckej činnosti v cudzine – s cieľom zabezpečiť udržateľnosť dobrovoľníckeho projektu, na ktorý môžu nadväzovať ďalšie follow-up alebo nadstavbové dobrovoľnícke projekty, popřípade medzinárodné bilaterálne alebo multilaterálne projekty rozvojovej spolupráce
- v spolupráci s vysielajúcou organizáciou a školicím tímom, ktorý sa podieľal na vašej príprave, vyhodnoťte vašu účasť na komplexnom cykle dobrovoľníckej služby
- využite a zdieľajte vlastné skúsenosti s dobrovoľníckou službou v rozvojovej krajine v prospech ďalšej podpory a rozvoja dobrovoľníckeho programu vysielajúcej organizácie
- využite a zdieľajte vlastné skúsenosti s dobrovoľníckou službou v rozvojovej krajine v prospech rozvoja európskeho, ako aj národného mechanizmu na vysielanie dobrovoľníkov do menej rozvinutých krajín

2.2.1.4 ZÁKON O DOBROVOĽNÍCTVE – PRÍKLADY PRE VYSIELANÉHO ČLOVEKA

Ako dobrovoľníci ste povinní vykonávať dobrovoľnícku činnosť osobne a svedomito - podľa vašich schopností a znalostí - bez nároku na odmenu.

Na pokyn prijímateľa dobrovoľníckej činnosti ste ako dobrovoľníci povinní používať pracovné a ochranné pomôcky, zabezpečené prijímateľom dobrovoľníckej činnosti výlučne v súvislosti s vykonávaním dobrovoľníckej činnosti. Súčasne ste povinní tieto nástroje či pomôcky po ukončení zmluvného vzťahu (v stave, zodpovedajúcom ich obvyklému opotrebeniu - primeranému dĺžke trvania dobrovoľníckej činnosti) vrátiť prijímateľovi dobrovoľníckej činnosti.

Po ukončení dobrovoľníckej činnosti môžete požiadať vysielajúcu organizáciu alebo prijímateľa dobrovoľníckej činnosti, aby vám vydali písomné potvrdenie o rozsahu a obsahu dobrovoľníckej činnosti, vrátane jej hodnotenia. V prípade Európskej dobrovoľníckej služby získavate automaticky Pas mládeže (YouthPass), ktorý vás môže zvýhodniť počas výberových procesov v budúcnosti - pre niektoré organizácie majú totiž certifikáty o absolvovaní dobrovoľníckej služby či neformálneho vzdelávania čoraz väčšiu hodnotu.

Potvrdenie o vykonávaní dobrovoľníckej činnosti určite použite ako prílohu k vašej žiadosti o zamest-

nanie. No je tu aj iná výhoda. V prípade, že ste ako dobrovoľník odpracovali aspoň 40 hodín v príslušnom kalendárnom roku, budete mať v nasledujúcom roku možnosť odviesť ľubovoľnej neziskovej organizácii až 3 percentá dane z príjmu. Napríklad obce môžu poskytnúť daňovú výhodu dobrovoľníkovi, resp. zníženie alebo oslobodenie od dane či poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v prípade, že vykonávate dobrovoľnícku činnosť v prospech obce.

Ak ste zamestnaný alebo zamestnaná, ale máte záujem vykonávať dobrovoľnícku činnosť, môžete sa na základe zákonníka práce dohodnúť s vašim zamestnávateľom na uvoľnení z práce bez náhrady mzdy za účelom vykonávania dobrovoľníckej činnosti, aj v zahraničí.

Vzhľadom na povinnosť viesť evidenciu dobrovoľníkov, vyslaných do zahraničia, musíte udeliť súhlas so spracovaním svojich osobných údajov v rozsahu osobných údajov, poskytnutých v zmluve o dobrovoľníckej činnosti, prijímateľovi dobrovoľníckej činnosti a/alebo vysielajúcej organizácii.

Pred vyslaním do cudziny ste ako dobrovoľník povinný predložiť vysielajúcej organizácii pred uzavretím zmluvy (povinnej zo zákona o dobrovoľníctve) potvrdenie o svojom zdravotnom stave alebo čestné vyhlásenie, že vám nie sú známe zdravotné prekážky vykonávania dobrovoľníckej činnosti vzhľadom na povahu a druh vykonávanej dobrovoľníckej činnosti uvedenej v zmluve - inak bude zmluva neplatná.

Ak nejdete na dobrovoľnícku službu na vlastnú päsť, kde si hradíte všetky náklady sami, vysielajúca organizácia alebo prijímateľ dobrovoľníckej činnosti vám môžu zabezpečiť alebo uhradiť tieto náklady, ktoré priamo súvisia s prípravou, vyslaním a výkonom vašej dobrovoľníckej činnosti v zahraničí:

- prípravu: tréning, inštruktáž (vrátane jazykového vzdelávania)
- očkovanie a nevyhnutné lieky (napr. antimalariká)
- víza, náklady spojené s vybavovaním víz
- komplexné poistenie pre pobyt v zahraničí (liečebné, úrazové, zodpovednosť za škody, repatriácia a trvalá invalidita)
- výstupnú zdravotnú prehliadku
- dopravu alebo cestovné náklady, náhrady - spojené s cestou na prípravu/tréning, miesto vykonávania dobrovoľníckej činnosti, hodnotiace stretnutie
- úhradu nevyhnutných výdavkov na mieste vykonávania dobrovoľníckej činnosti (miestna doprava, stravovanie, ubytovanie, telekomunikácia, vreckové, náklady, spojené s predĺžením pobytu atď.),
- oblečenie, primerané pracovné a ochranné prostriedky, nevyhnutné na plnenie úloh v rámci dobrovoľníckej činnosti
- iné osobné vyrovnanie
- úhradu vynaložených nákladov na dobrovoľné nemocenské poistenie, dobrovoľné dôchodkové poistenie, dobrovoľné poistenie v nezamestnanosti a zdravotné poistenie na Slovensku počas dobrovoľníckej činnosti v zahraničí
- náklady na organizovanie hodnotiaceho stretnutia a ponávratových aktivít v oblasti globálneho vzdelávania a verejnej informovanosti.

2.2.2 POISTENIE DOBROVOĽNÍKOV A DOBROVOĽNÍČOK V SR A V ZAHRANIČÍ

Pred odchodom na dobrovoľnícku službu sa odporúča ako dobrovoľníkom, tak aj vysielajúcim organizáciám či príjemcom dobrovoľníckej činnosti zvážiť a prehodnotiť tieto druhy poistenia pre vyslaných ľudí do cudziny:

- zdravotné poistenie v SR
- sociálne zabezpečenie v SR
- poistenie v zahraničí

V prípade dobrovoľníckeho pobytu, kratšieho ako 6 mesiacov, ste ako dobrovoľníci povinní platiť povinné preddavky na poistné do zdravotnej poisťovne v SR. Vaša účasť v systéme sociálneho zabezpečenia v SR je dobrovoľná, odporúča sa však - pokiaľ

napríklad chcete, aby bolo obdobie vášho dobrovoľníckeho pobytu v zahraničí zarátané do dôchodku, alebo aby ste mali podporu v nezamestnanosti. Taktiež je dobrovoľné komerčné poistenie v zahraničí, avšak je z praktického hľadiska veľmi odporúčané a niekedy aj nevyhnutné - vzhľadom k nepredvídateľným okolnostiam, ktoré sa môžu stať vám, vašim blízkym alebo tretím osobám.

Náklady, spojené so zabezpečením poistenia dobrovoľníkov v SR a v zahraničí, môžu byť po dohode prenesené na vysielajúcu organizáciu, resp. prijímateľa dobrovoľníckej činnosti v cieľovej rozvojovej krajine.

Zdravotné poistenie v SR	V prípade dobrovoľníckeho pobytu kratšieho ako 6 mesiacov je platenie preddavkov na poistné do zdravotnej poisťovne v zákonom stanovenej výške povinné. Samoplatiteľ platí preddavky na poistné do zdravotnej poisťovne v sadzbe 14 % z vymeriavacieho základu, ktoré predstavuje sumu cca 50 EUR mesačne (V prípade osôb so zdravotným postihnutím je táto suma znížená o polovicu.)	Dobrovoľník je povinný v tomto prípade platiť poistné. Poistné preddavky môže za dobrovoľníka platiť aj vysielajúca organizácia. Štát platí poistné za dobrovoľníka v zákonom stanovených prípadoch (žiak, študent, doktorand atď.).
Sociálne zabezpečenie v SR	Platenie poistného na jednotlivé druhy povinného sociálneho poistenia je dobrovoľné. Odporúča sa, pokiaľ napríklad chcete, aby bolo obdobie vášho dobrovoľníckeho pobytu v zahraničí zarátané do dôchodku, alebo aby ste mali podporu v nezamestnanosti. Preddavky na poistné na dobrovoľné komplexné poistenie sa pohybujú vo výške cca 120 EUR mesačne.	Vysielajúca organizácia môže za dobrovoľníka platiť dobrovoľné nemocenské, dôchodkové poistenie a dobrovoľné poistenie v nezamestnanosti. Dobrovoľník si môže poistné platiť i sám, a to buď dobrovoľné komplexné poistenie (nemocenské, starobné, invalidné poistenie, poistenie v nezamestnanosti a poistenie do rezervného fondu solidarity - 35,15 % z vymeriavacieho základu), alebo dobrovoľné dôchodkové poistenie (starobné, invalidné poistenie a poistenie do rezervného fondu - 28,75 % z vymeriavacieho základu). Štát platí poistné za dobrovoľníka len v striktno uvedených prípadoch.
Poistenie v zahraničí	Poistenie v zahraničí je dobrovoľné, ale veľmi odporúčané, praktické, výhodné a niekedy aj nevyhnutné - vzhľadom na nepredvídateľné okolnosti, ktoré sa môžu stať vám, vašim blízkym alebo tretím osobám. Niektoré krajiny vyžadujú od žiadateľov o udeľenie povolenia na vstup na ich územie potvrdenie o komerčnom poistení po dobu trvania ich pobytu. Denná sadzba za komerčné poistenie v zahraničí v Európe sa pohybuje okolo 1,5 EUR a v prípade mimoeurópskych krajín cca 3 EUR. V prípade dlhodobějších pobytov, ako aj pre držiteľov mládežníckych, učiteľských či iných firemných kariet sú poskytované výrazné zľavy.	Odporúčame tieto hlavné druhy komerčného poistenia: • poistenie liečebných nákladov v zahraničí vrátane asistenčnej služby • poistenie batožiny • poistenie zodpovednosti za škody • úrazové poistenie K tomu si môžete doobjednať: • poistenie storna objednanej služby • poistenie pre prípad prerušenia cesty • poistenie zmeškania dopravného prostriedku a oneskoreného návratu • poistenie pátrania a záchranu • poistenie opustenej domácnosti počas pobytu poistenca v zahraničí • poistenie nákladov na cestu blízkej osoby poisteného • poistenie nákladov v prípade choroby dieťaťa • poistenie cestovných nákladov v prípade nepojazdného vozidla
Poistenie v zahraničí v prípade Európskej dobrovoľníckej služby	Ak plánujete vycestovať do zahraničia v rámci Európskej dobrovoľníckej služby, v tomto prípade je poistenie bezplatne poskytované dobrovoľníkom v sieti Skupiny AXA a MSH INTERNATIONAL. Bližšie informácie nájdete na http://global.msh-intl.com/images/european_commission/Guide_21_EVS_Slovak.pdf.	Plán poistenia EDS poskytuje nasledujúce plnenia: • liečebné náklady • asistencia pri repatriácii • zabezpečenie: trvalá invalidita a životné poistenie • zodpovednosť za škody

Tabuľka: Prehľad rôznych druhov poistenia

2.2.2.1 ZDRAVOTNÉ POISTENIE NA SLOVENSKU

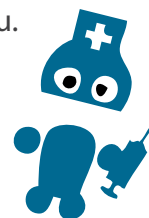
Pokiaľ dobrovoľnícka služba trvá menej ako 6 mesiacov, a za dobrovoľníka poistné na zdravotné poistenie nehradí štát, dobrovoľníci sú povinní aj v prípade ich neprítomnosti na území SR (vždy do ôsmich dní od ukončenia mesiaca, teda napríklad za marec 2012 do 8. apríla 2012) pravidelne platiť preddavky na poistné do zdravotnej poisťovne v zmysle slovenských predpisov.

Od platenia budete oslobodení, ak súčasne splníte tieto podmienky:

- plánujete vykonávať dobrovoľnícku službu v zahraničí dlhšie ako 6 mesiacov

- do ôsmich dní zdravotnej poisťovni oznámite, že si platíte alebo za vás platia zdravotné poistenie v zahraničí
- predložíte zdravotnej poisťovni doklad o poistení v zahraničí
- ak taký doklad nemáte k dispozícii, predložte zdravotnej poisťovni zmluvu o dobrovoľníckej činnosti

Zdravotná poisťovňa vás následne odhlási z verejného zdravotného poistenia na Slovensku.

Každodenná dobrovoľnícka činnosť v mládežníckom centre Kaya Resource Centre v kenskom slume Mukuru v rámci projektu organizácie eRko.

Monika Iglarčíková (Keňa, 2012)

Štát je platiteľom poistného na zdravotné poistenie aj za dobrovoľníka:

- ktorý je žiakom, študentom alebo doktorandom dennej formy doktorandského štúdia, najviac však do dovŕšenia veku 30 rokov (Štát platí poistné aj za: študenta z iného členského štátu; zahraničného študenta na zabezpečenie záväzkov z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná; alebo študenta, ktorý je Slovákom žijúcim v zahraničí a zároveň študuje na škole v Slovenskej republike)
- fyzickú osobu, ktorá vykonáva pracovnú činnosť pre cirkevné, rehoľné a charitatívne spoločenstvo
- fyzickú osobu, ktorá poberá dôchodok; fyzickú osobu, ktorá dosiahla dôchodkový vek; alebo je invalidná, a ktorej nevznikol nárok na dôchodok
- fyzickú osobu, ktorá sa osobne celodenne a riadne stará o dieťa vo veku do šiestich rokov

- manželku alebo manžela zamestnanca, ktorý vykonáva štátnu službu v cudzine, alebo zamestnanca, ktorý podľa pracovnej zmluvy vykonáva práce vo verejnom záujme v zahraničí
- aj za azyllanta (v rámci dobrovoľníckej práce)

Sadzba poistného sa líši v závislosti od toho, kto je platiteľom či platiteľkou poistného, či má poistenec zdravotné postihnutie, alebo či sa dôvody na platenie poistného prekrývajú. Samoplatiteľ platí poistné vo výške cca 50 eur mesačne.

Odporúča sa mať pri sebe vždy Európsky preukaz zdravotného poistenia (EPZP) pre prípad poistnej udalosti na území konkrétnych európskych štátov, ktoré budú slúžiť ako medzipristátie pre vašu cieľovú destináciu. O preukaz je potrebné požiadať v príslušnej pobočke zdravotnej poisťovne v SR a bude vám vydaný do 30 dní odo dňa podania žiadosti - s platnosťou maximálne 5 rokov.

2.2.2.2 SOCIÁLNE ZABEZPEČENIE VYSLANÝCH DOBROVOĽNÍKOV A DOBROVOĽNÍČOK

Dobrovoľník, prijímateľ dobrovoľníckej činnosti, ani vysielajúca organizácia nemajú povinnosť platiť poistné na jednotlivé druhy povinného sociálneho poistenia. Za dobrovoľníka podľa zákona o sociálnom poistení štát obvykle neplatí poistné.

Zmluva o dobrovoľníckej činnosti, ktorú upravuje zákon o dobrovoľníctve môže obsahovať aj záväzok vysielajúcej organizácie alebo prijímateľa dobrovoľníckej činnosti, že uhradí dobrovoľníkovi vynaložené náklady: na dobrovoľné nemocenské poistenie, dobrovoľné dôchodkové poistenie a dobrovoľné poistenie v nezamestnanosti - podľa zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, ak im vznikli, a uhrádza ich počas vykonávania dobrovoľníckej činnosti.

Dobrovoľník môže využiť inštitút dobrovoľného sociálneho poistenia, ktorý je založený na princípe dobrovoľnosti - na rozhodnutí fyzickej osoby, či sa na dobrovoľné sociálne poistenie prihlási alebo neprihlási. Ak fyzická osoba podá v príslušnej pobočke Sociálnej poisťovne podľa miesta svojho trvalého pobytu prihlášku na dobrovoľné sociálne poistenie, vznikne jej dobrovoľné nemocenské poistenie, dobrovoľné dôchodkové poistenie a dobrovoľné poistenie v nezamestnanosti odo dňa prihlásenia sa na tieto poistenia, najskôr však odo dňa podania prihlášky.

Fyzické osoby majú možnosť využiť komplexné sociálne poistenie na všetky sociálne udalosti, kryté sociálnym poistením (choroba, staroba, smrť a nezamestnanosť). Podmienkou je dobrovoľné sociálne poistenie na všetky tri fondy zároveň - teda súčasné trvanie dobrovoľného nemocenského poistenia, dobrovoľného dôchodkového poistenia a dobrovoľného poistenia v nezamestnanosti.

Fyzická osoba, ktorá je súčasne dobrovoľne nemocensky poistená, dobrovoľne dôchodkovo poistená a dobrovoľne poistená v nezamestnanosti, si určuje sama vymeriavací základ, ktorým je jedna suma na platenie poistného na dobrovoľné nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie a poistenie v nezamestnanosti v rozpätí od minimálneho vymeriavacieho základu do maximálneho vymeriavacieho základu (vymeriavacím základom je ňou určená suma).

Dobrovoľník si môže poistné platiť i sám, a to buď ako dobrovoľné komplexné poistenie (nemocenské, starobné, invalidné poistenie, poistenie v nezamestnanosti a poistenie do rezervného fondu solidarity - 35,15 % z vymeriavacieho základu), alebo ako dobrovoľné dôchodkové poistenie (starobné, invalidné poistenie a poistenie do rezervného fondu - 28,75 % z vymeriavacieho základu). Preddavky

na poistné na dobrovoľné komplexné poistenie sa pohybujú vo výške cca 120 EUR mesačne. Odporúča sa sledovať prípadné legislatívne zmeny zákona

o sociálnom poistení, týkajúce sa dobrovoľného sociálneho poistenia na webstránke www.socpoist.sk.

2.2.2.3 KOMERČNÉ POISTENIE V ZAHRANIČÍ

Ako dobrovoľník, vysielajúca organizácia či prijímateľ dobrovoľníckej činnosti sa môžete rozhodnúť pre výber poisťovne - s výnimkou Európskej dobrovoľníckej služby, ktorá je financovaná z prostriedkov Európskej komisie v rámci programu Mládež v Akcii. Komerčné poistenie v zahraničí je dobrovoľné, no vzhľadom k nepredvídateľným okolnostiam, ktoré sa môžu stať vám, vašim blízkym alebo tretím osobám, sú z praktického hľadiska odporúčané, a niekedy aj nevyhnutné. Niektoré krajiny od žiadateľov a žiadateľiek o udelenie povolenia na vstup na ich územie žiadajú potvrdenie o komerčnom poistení po dobu trvania ich pobytu.

Komerčné cestovné poistenie:

- sa vzťahuje na územnú platnosť podľa voľby klienta
- kryje náklady na zdravotnú starostlivosť u zmluvných aj súkromných lekárov
- kryje úhradu spoluúčasti
- kryje repatriáciu a asistenčné služby
- kryje len neodkladnú zdravotnú starostlivosť (čiže akútnu a nie potrebnú)
- nevzťahuje sa na chronické ochorenia (tie sú vo výlukách)
- obmedzuje niektoré zo skupín poistných osôb (ľudí s vekom nad 65 rokov atď.)
- má limitované finančné krytie
- uzavretie je za úhradu

Balík komerčného poistenia v zahraničí obsahuje najmä:

- **poistenie liečebných nákladov v zahraničí vrátane asistenčnej služby v zahraničí, teda: ošetrovanie** (aj ambulantne) u lekára, vrátane predpísaných liekov, hospitalizácia, prevoz do najbližšieho zdravotníckeho zariadenia, prevoz pacienta do vlasti, ak to zdravotný stav umožňuje; prevoz liekov; prevoz telesných pozostatkov v prípade úmrtia; nevyhnutná kúpa alebo oprava dioptrických, ortopedických alebo protetických pomôcok (ak k ich poškodeniu došlo v súvislosti s úrazom v zahraničí); ošetrovanie zubov; 24-hodín denne dostupný servis pri poistnej udalosti v zahraničí; doprava a ubytovanie opatrovníka nepľnoletého poisteného; doprava a ubytovanie príbuzného (návšteva chorého); denné nemocničné dávky.

V prípade ochorenia alebo úrazu v zahraničí sa lekárovi či lekárke preukážte poistnou zmluvou. Ten potom vystavený účet zašle na adresu asistenčnej spoločnosti poisťovne, s ktorou máte uzavretú zmluvu. Adresy bývajú uvedené v poistnej knižke. Ak by ste predsa len museli v zahraničí zaplatiť účty za drobné ošetrovanie (obvykle do 150 EUR) alebo za lieky v hotovosti, tieto výdavky vám budú preplatené po návrate do 2 týždňov od predloženia lekárskeho účtu.

- **poistenie batožiny** (vrátane straty dokladov a oneskoreného dodania batožiny leteckou spoločnosťou): poškodenie, zničenie, odcudzenie, strata poistených vecí; poistenie oneskoreného dodania batožiny leteckou spoločnosťou (nákup náhradných odevov a toaletných potrieb); poistenie straty dokladov (náklady na zaobstaranie náhradných dokladov - cestovný pas, občiansky preukaz); Poistená osoba sa bude podieľať na poistnom plnení pri každej poistnej udalosti sumou spoluúčastou, ktorú odpočíta poisťovňa pri každej poistnej udalosti zo sumy poistného plnenia, ktorú má vyplatiť poistenému.

- **poistenie zodpovednosti za škody** (vrátane nákladov na advokáta a nákladov kaucie): Pokiaľ počas vášho dobrovoľníckeho pobytu niekomu z nepozornosti spôsobíte škodu, alebo mu nechtiac ublížite, je to nezávideniahodná situácia - najmä ak sa stane v zahraničí. Z tohto poistenia za vás poisťovňa zaplatí škodu na majetku alebo ujmu na zdraví, ktorú neúmyselne spôsobíte tretej osobe a ktorú ste povinný nahradiť v zmysle platných predpisov v zahraničí (škody na zdraví, škody na majetku, náklady na advokáta alebo súdneho znalca, náklady kaucie alebo inej finančnej zábezpeky).

- **úrazové poistenie:** trvalé následky úrazu; smrť úrazom

- **poistenie storna objednanej služby:** Ak poistený či poistená pred nastúpením na cestu stornuje objednanú službu (napr. cestovný lístok, ubytovanie, zájazd) z dôvodov, uvedených v príslušných poistných podmienkach (napr. ochorenie, úraz, hospitalizácia, úmrtie poisteného alebo blízkej osoby, živelná udalosť), čím im vznikne povinnosť

uhradiť poskytovateľovi služby poplatok za jej stornovanie, poisťovňa im uhradí podľa dôvodu stornovania niekedy až 100 % storno poplatku, ktorý poistenému vyúčtuje poskytovateľ služby.

Dávame do pozornosti aj tieto hlavné druhy komerčného poistenia:

- poistenie pre prípad prerušenia cesty
- poistenie zmeškania dopravného prostriedku a oneskoreného návratu
- poistenie pátrania a záchrany
- poistenie opustenej domácnosti počas pobytu poistenca v zahraničí
- poistenie nákladov na cestu blízkej osoby poisteného

- poistenie nákladov v prípade choroby dieťaťa
- poistenie cestovných nákladov v prípade nepojazdného vozidla

Denná sadzba za komerčné poistenie v zahraničí v Európe sa pohybuje okolo 1,5 EUR a v prípade mimoeurópskych krajín cca 3 EUR. V prípade dlhodobších pobytov, ako aj pre držiteľov mládežníckych, učiteľských či iných firemných kariet sú poskytované výrazné zľavy.

Dbajte na to, aby ste si vybrali poistenie nie len podľa ceny, ale hlavne na základe rozsahu a podmienok poistného plnenia, t.j. čo všetko a za akých podmienok vám preplatia náklady vzniknuté kvôli nepredvídateľným okolnostiam.

2.2.3 PRAKTICKÉ RADY POČAS DOBROVOĽNÍCKEHO POBYTU V ROZVOJOVEJ KRAJINE

Každý pobyt začína ešte doma - pri balení batožiny. Uvádzame praktické rady a pár užitočných tipov, na čo netreba zabudnúť pred a počas (ale ani po) dobrovoľníckeho pobytu v rozvojovej krajine.

BALENIE BATOŽINY

- neber si veci, v ktorých môžeš vyzeráť ako „bohatý turista“
- zober si iba tie cennosti, ktoré nutne potrebuješ, a neukazuj ich na verejnosti (najlepšie ak ich nebudeš mať na jednom mieste)
- maj pri sebe kópiu pasu
- najpotrebnejšie veci maj vždy pri sebe

PREDCHÁDZANIE PROBLÉMOM

- adekvátne správanie (vzťah s miestnym obyvateľstvom)
- stretávajú sa s ľuďmi a rozprávajú sa s nimi.
- naučte sa miestny jazyk a pokúšajte sa ho používať (aj keď je to iba: „Ahoj, ako sa máš?“)
- stretávajú sa nových ľudí a kultúry v ich kontexte, naučte sa od svojich susedov a susediek, ako variť a upratovať.
- pristupujte k novým vierovyznaniam s otvorenou myslou, srdcom a rešpektom

VHODNÉ OBLEČENIE

- vymeňte tenisky značky Nike za 2-dolárové topánky z miestneho trhu

- nechajte doma 100-dolárový batoh a nechajte si u susedov ušiť nový podľa miestneho vzoru
- vymeňte značkové tričko napríklad za tričko rapera Tupaca Shakura (v Afrike veľmi populárneho)
- môžete ešte potrebovať: plastové hodinky, jednoduchý pulóver alebo tričko, pohodlné nohavice a pevné topánky

Primeraným správaním a oblečením môžete predchádzať problémom, ktoré vás môžu postretnúť na ulici, v aute, doma alebo na letisku. Nehrajte sa na bohatého bieleho turistu, ale na človeka, ktorý prišiel do novej krajiny pomáhať v rámci dobrovoľníckej služby núdznym, ale zároveň sa aj čosi priučiť - spoznať nových ľudí a ich kultúry.

SITUÁCIE NA ULICI

- správať sa sebavedomo, aj keď sa tak necítite (netváriť sa bezradne, hoci potrebujete pomoc pri navigácii - môžete byť ešte viac zmätený, poprípade okradnutý; česť výnimkám, samozrejme!)
- ak naozaj potrebujete zaručenú navigáciu, pomoc - navštívte najbližší obchod a opýtajte sa predavača, ktorý vás určite prenasledovať či okrádať nebude
- chodte v skupinkách, viacerí (vždy, ak je to možné, je dobré ísť von s viac ľuďmi)
- chodte von s miestnym človekom (ľudia vás nebudú obťažovať, ak uvidia, že idete v sprievode miestneho človeka)
- nemať so sebou veľa peňazí a cennosti (treba mať

pri sebe trochu peňazí, aby vám v prípade lúpeže mali čo ukradnúť. Hoci to znie zvláštne: keď lupiči ulúpia aspoň niečo, uspokojí ich to a odídu)

- vždy povedať - kam idete a kedy sa vrátite (nechajte o sebe vedieť vo svojej komunite. Nie preto, aby ťa mohli blízki kontrolovať, ale preto, aby v prípade meškania či nepríchodu vedeli, kde majú hľadať)
- neupozorňujte na seba oblečením (Pozor na priľhavé či prikrátke kúsky oblečenia, ako aj odhalené ramená. Vo viacerých kultúrach je to vnímané ako neslušné a vyzývavé)

SITUÁCIE V AUTE

- uistite sa, že auto je zamknuté a sú zavreté okná (aj počas státia na semaforoch alebo v zápche sa niekto môže pokúsiť o krádež vecí z auta)
- nikomu nezastavujte (V krajinách s nízkymi príjmami sa neodporúča zastavovať stopárom a stopárkam)
- jazdite po hlavných cestách a vyhýbajte sa cestovaniu v noci (Vyhýbajte sa skratkám, ktoré nie sú veľmi frekventované a necestujte po zotmení. Ak je to nutné, tak sa presúvajte iba po cestách, ktoré sú osvetlené)
- pozor pri vychádzaní a nastupovaní (Najčastejšie dochádza k incidentom a nehodám pri nastupovaní a vystupovaní z auta. Skontrolujte si predtým, aká je situácia okolo auta)

SITUÁCIE „DOMA“

- nepúšťajte nepovolané osoby k sebe „domov“ (Aj keď dôverujete človeku, ktorého si chcete pozvať k sebe, radili by sme vám to nerobiť. Nie preto, že by vám on osobne niečo ukradol, ale informácie o tom, čo máte doma, sa môžu dostať k ľuďom, ktorí nemusia mať až tak čisté úmysly)
- najprv sa pozrite cez štrbinu v dverách, potom otvorte (hoci máme tendenciu otvoriť dvere skôr, ako skontrolujeme, kto je za nimi - dajte si na to pozor a pred otvorením skontrolujte, kto je za dverami)
- zasviette vonkajšie svetlá (Ak príde nejaká návšteva po zotmení, zasviette najprv svetlo vonku a vnútri nechajte zhasnuté - aby ste vy videli, kto tam je; nie naopak.)

SITUÁCIE NA LETISKU

- Doklady vyťahujte, až keď ich potrebujete (keď stojíte v rade a čakáte na pasovú kontrolu, alebo

idete zaplatiť víza - nedržte váš pas alebo peniaze počas státia v rade. Vytiahnite ich, až keď sa dostanete k okienku - aby vám ich niekto predtým neukradol.)

- Nedávajte si niešť batožinu (Vo viacerých krajinách je bežné, že vám ktosi rád odnesie batožinu. Nie vždy však ide o zamestnancov letiska, a vaša batožina vám môže byť odcudzená)
- Nenechávajte batožinu bez dozoru a ani za chrbtom (letisko nie je až takým bezpečným miestom, ako sa zdá)

OCHRANA ZDRAVIA

- Overte si možnosti miestnych zdravotníckych zariadení. Uistite sa, že viete, ktoré zdravotnícke zariadenia vám môžu poskytnúť adekvátnu starostlivosť, a kde sa nachádzajú.
- je dobré, aby ste mali vo svojej peňaženke alebo taške záznam o svojich základných zdravotných detailoch a potrebách - akékoľvek špeciálne zdravotné podrobnosti vrátane: krvnej skupiny; alergií; ochorenia; liekov, ktoré užívate; očkovacieho záznamu (niektoré krajiny vyžadujú očkovací preukaz ako podmienku na vstup do krajiny)
- je dobré mať so sebou aj lekárničku, v ktorej by ste mali mať: pravidelné užívané lieky, antibiotiká, lieky na alergiu, bolesti hlavy, hnačku; ďalej zdravotnícke potreby - antiseptické servítky, obväzy rôznych veľkostí, sterilnú gázu, náplasti, nožničky, latexové rukavice, tabletky na čistenie vody, krém na opaľovanie, repelent proti hmyzu, kondómy (nie pre sexuálne aktivity, ale ako viacúčelovú pomôcku, ktorá sa dá použiť napríklad ako vodotesný obal na vaše doklady, v krajnom prípade aj ako rezervuár vody)

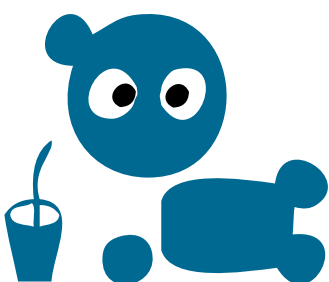
HYGIENA

- často si umývajte ruky a pred jedlom vždy
- uistite sa, že kuchyňa, kúpeľňa a toaleta (latrína) sú udržiavané v čistote
- vhodne sa zbavujte odpadkov
- v horúcom podnebí sa denne sprchujte, aby ste predišli plesniam a infekciám, spôsobených potným
- ak je to možné, noste pri sebe vlhké servítky

JEDLO

- uistite sa, že jedlo je nezávadné, vhodne skladované
- uistite sa, že jedlo je vždy starostlivo pripravené a podávané horúce

- surové ovocie a zelenina by mali byť umyté v pre-filtrovannej alebo prevarenej vode
- na ulici nejedzte nič, čo sa nedá ošúpať
- v horúcom prostredí sa vyhýbajte konzumácii šunky, salámu, majonézy, dressingom a ostatným krémom, vyrobených z vajec
- vyhýbajte sa konzumovaniu nedostatočne tepelne upraveného mäsa a pri konzumácii vajec sa uistite, že sú dobre uvarené
- pri cestovaní si vyberajte rušné reštaurácie a objednávajte si tepelne pripravené obľúbené miesta jedlá, ktoré sa veľa predávajú (jedlá, ktoré si nikto neobjednáva, asi nebudú čerstvé)
- vyhýbajte sa objednávaníu šalátov
- nejedzte zmrzlinu od nespoľahlivých predajcov alebo pochybnej kvality

VODA

- pred pitím sa uistite, že voda bola prevarená, pre-filtrovaná alebo dezinfikovaná
- pri používaní filtrov ich nezabudnite pravidelne čistiť
- noste primerané množstvo pitnej vody pri cestovaní aj práci v teréne
- skladujte si rezervnú vodu v prípade, že by došlo k jej výpadku
- majte v rezerve čistiace tablety na vodu (purification tablets)
- nealkoholické nápoje vo fľaši, ovocné džúsy alebo iné nápoje v krabicovom obale sú bezpečné, treba sa však uistiť, že obal či uzáver nebol poškodený
- horúci čaj alebo káva sú obvyčajne bezpečné
- vyhýbajte sa mlieku, ak nie je pasterizované
- v horúcom prostredí zvýšte príjem tekutín, takisto ako pri hnačkách, horúčkach a po namáhavých aktivitách

2.2.4 AKO PREKONAŤ KULTÚRNY ŠOK

Mnohí dobrovoľníci si neuvedomujú, že napriek tomu, že sa na pobyt v rozvojovej krajine tešia, táto skúsenosť je pre nich stresujúca. Každý výjazd za hranice domoviny zmení návyky a stereotypy, v ktorých sa cítime bezpečne a fungujeme dlhodobo. Už samotné balenie, nehovoriac o cestovaní, cudzom prostredí, odlišnom jazyku, strave, kultúre dokáže človeka vystresovať. Podobne je to aj pri dobrovoľníckom pobyte. Jedným z typických druhov stresu je kultúrny šok, ktorého prejavy sú veľmi individuálne a záležia od osobnostného nastavenia človeka.

Pri kultúrnom šoku človek prechádza viacerými fázami:

- **1.fáza – Eufória:** Počas prvých týždňov pobytu v odlišnej kultúre, ktoré sa označujú aj ako „medové týždne“, je väčšina ľudí fascinovaná všetkým novým (odlišným správaním ľudí, odlišnými návykmi, exotickým jedlom, životným štýlom).
- **2.fáza – Frustrácia:** Táto fáza je charakteristická nepriateľským až agresívnym postojom voči novej kultúre. Nové už nie je novým, lebo sa stále opakuje a všetky veci, ktoré spočiatku spôsobovali eufóriu, začnú teraz neskutočne liezť na nervy (od prejavov ľudí až po cudzí jazyk - v podstate všetko, čo je iné ako doma).

- **3.fáza – Zvykanie si:** Postupne sa s vecami, ktoré nás ešte nedávno provokovali, vyrovnávame, zžívame sa s kultúrou, prijímame zvyky.
- **4.fáza – Hlbšia konfrontácia s kultúrou:** Počas tejto fázy človek zisťuje, že nová kultúra ho stále má čím prekvapiť a musí sa vyrovnávať s hlbšie zakorenеныmi hodnotami a normami danej kultúry.
- **5.časť – Adaptácia:** Človek v tejto fáze prijíma zvyky, hodnoty a normy danej kultúry a takisto odlišný životný štýl.
- **6. Časť – Obrátený kultúrny šok** (v niektorých prípadoch k nej nemusí dôjsť): Nastáva po dlhšom pobyte v inej kultúre. Človek môže zmeniť svoje vnímanie sveta, a mnohé veci, ktoré sa mu predtým zdali doma samozrejmé, zrazu za samozrejmé nepovažuje.

Tipy na minimalizovanie následkov kultúrneho šoku:

- uvedomte si, že je normálne cítiť sa sklúčené
- na začiatku sa snažte vytvoriť si realistické očakávania
- spomeňte si, že ste už v minulosti významné zmeny zvládli
- starajte sa o seba: dostatočne oddychujte, dobre sa stravujte, udržiavajte sa v kondícii

- nájdite si niekoho, kto môže zodpovedať vaše otázky
- nepleťte si však osamelosť a potrebu blízkosti človeka v cudzej krajine s láskou
- buďte si vedomí všetkých rizík v prípade citového vzťahu s miestnym človekom
- nevyčleňujte sa však zo sociálnych kontaktov s inými
- buďte v kontakte s vašou rodinou a priateľmi, kamarátkami doma
- v čase svojho voľna robte niečo, čo nesúvisí s prácou

Okrem kultúrneho šoku však na vás môžu číhať aj iné druhy stresu, spôsobené náročnými životnými podmienkami, nadmernou pracovnou vyťaženosťou, alebo naopak nečinnosťou, nenaplnením nerealistických očakávaní.

Je dôležité vedieť, akými jednoduchými spôsobmi sa dajú stresové situácie v novej krajine manažovať:

- **Osobnostné charakteristiky:** vám pomôžu odolať negatívnym vplyvom stresu. Patrí medzi ne napríklad pozitívne sebahodnotenie a sebaúcta, realistická sebadôvera, osobná filozofia, intelektuálna schopnosť vidieť situáciu v rôznych dimenziách a nefiltrovať ju iba cez emócie, dobrá fyzická kondícia, schopnosť byť konštruktívny a vidieť pozitívne stránky vecí, mať zdravý zmysel pre humor.

2.2.5 DÔRAZ NA MEDZIKULTÚRNU CITLIVOSŤ

Keď často cestujete, ste zvyknutí na časové posuny a prestavovania si správneho času na hodinách. Prestavenie si času pri každodenných výzvach, ktorým čelíte v rozvojových krajinách, je však o čosi inom. V západnej kultúre ste zvyknutí na včasnosť, presnosť. Jedným z výrazne frustrujúcich zážitkov v rozvojových krajinách môže byť úplná absencia včasnosti. Aj taká úloha, ako „ísť na poštu“ môže trvať v rozvojových krajinách celé hodiny. Kľúčom k prežitiu týchto výziev, resp. kultúrnych odlišností je - mať reálne očakávania pri práci v rozvojovej krajine. Medzikultúrne otázky môžu byť vtipné, ale aj veľmi frustrujúce.

Pomôcť pri zvyšovaní medzikultúrnej citlivosti môže zoznam otázok, zisťujúcich informácie o konkrétnej neznámej kultúre:

- aký je vhodný spôsob pozdravu a odpovedania na otázky (naučte sa slová a frázy v jazyku, ktorý používa väčšina populácie)

- **Realistické očakávania:** táto práca je plná frustrácie a neúspechu, treba sa na situáciu pozeráť realisticky. Mnoho faktorov je mimo vašej kontroly, takže si musíte rozvinúť úroveň frustračnej tolerance, ak v práci chcete pokračovať a robiť ju dobre. Je však zároveň dobré snažiť sa nepopierať ľudské, morálne, sociálne a duchovné hodnoty vo vlastnom živote.

- **Životný štýl:** Uistite sa, že máte dostatok spánku a zdravej stravy. Kontrolujte si konzumáciu látok, ako je alkohol, ktoré dávajú iba falošný pocit relaxácie a pridávajú stres do tela a nervov. Vytvorte si priestor, kam je možné uchýliť sa a zažívať pocit súkromia a relaxácie. Pravidelne cvičte a starajte sa o vlastné telo. Ostaňte v kontakte s blízkymi. Vyhľadávajte kolegov, s ktorými je možné rozprávať sa o iných veciach, ako pracovných. Svoj voľný čas využite na oddych a naplánujte si ho vopred, aby ste ho využili konštruktívne.

- **Sebapoznanie:** Poznajte svoje hranice a v prípade, že sa k nim priblížite, je dobré upozorniť vašich kolegov, aby vám pomohli a podporili vás. Stres nezmišne, ak ho budete popierať. Je to úplne normálna ľudská reakcia, proti ktorej nie je nikto imúnny, takže je dobré o ňom hovoriť a požiadať o pomoc, ak to je potrebné.

- ako sa správať k opačnému pohlaviu, ako vyjadrovať city (overte si, čo je dovolené, čo už presahuje hranicu slušnosti či intimity)
- aké sú konvenčné pravidlá slušnosti a mravnosti; Ako pozdraviť cudzieho človeka, ktorého stretávate po prvýkrát (opýtajte sa, čo je povolené: Podatť si ruky? Objatť sa? Pobožkať sa na obidve líca?).
- aké sú pravidlá „reči tela“ (pozorujte, ako ďaleko ľudia stoja, keď sa zhovávajú; či si pozerajú do očí; aké gestá považujú za neslušné)
- ako sa ľudia obliekajú (zistite, či sa považujú odhalené ruky: krátky rukáv a nohy: krátke nohavice, krátka sukňa za neslušné u mužov aj u žien)
- vyžaduje sa od žien zo západnej kultúry, aby sa správali a obliekali inak (pozorujte, ako vnímajú ženy vo vedúcich pozíciách v danej kultúre)
- aké sú zvyky správania vo vzťahu: žena-muž (zistite, či je vhodné, aby sa muž rozprával s cudzou ženou bez prítomnosti jej manžela; či je vhodné potriať si rukou s niekým z opačného pohlavia; čo predstavuje vhodný prejav úcty alebo neúcty k opačnému pohlaviu)

- rešpektujú starých ľudí (naučte sa odlišné spôsoby pozdravu staršieho človeka)
- aký je miestny postoj k času (otestujte ich včasnosť)
- môžu jednotlivci urobiť rozhodnutie sami za seba, alebo iba po porade s členmi svojej rodiny (opýtajte sa, či robí manžel rozhodnutia za celú rodinu)
- ako prejavovať nesúhlas (zistite, či je vyjadrovaný nesúhlas otvorene; či sa cení úprimnosť viac ako zachovanie si tváre)
- existujú kultúrne prešľapy, ktorým sa treba vyhnúť (pozorujte, či sa treba vyzuť pred vstupom do domu)
- bola táto krajina kolóniou západnej kultúry (opýtajte sa na názor, ako vnímajú cudzincov a ako bola nezávislosť krajiny dosiahnutá)
- majú cudzinci väčšiu slobodu ako občania danej krajiny (v čom a prečo)
- je korupcia častá (dozviete sa z rozprávania miestnych ľudí aj z médií)

Ak poznáte kultúru, v ktorej sa práve nachádzate, budete lepšie chápať to, čo sa okolo vás deje. Samo-

zrejme, že sa vám len ťažko niekedy podarí spoznať všetky špecifiká danej kultúry, ale dôležité je – mať záujem a akceptovať i rešpektovať niektoré prejavy.

Tipy, ktoré môžu uľahčiť kultúrne scitlivovanie:

- poznajte seba a svoju vlastnú kultúru
- buďte pripravený učiť sa a adaptovať sa na nové spôsoby riešenia rôznych situácií
- prejavte empatiu, rešpekt a záujem o iné kultúry
- predpokladajte, že medzi kultúrami existujú rozdielnosti, pokiaľ si nie ste istí podobnosťami
- Buďte flexibilný, tolerantný a nesúďte zvyky iných ľudí. Nemyslite si, že vaše vlastné zvyky a kultúra sú lepšie. Snažte sa pochopiť, že tie iné sú iba odlišné od vašej.
- buďte tolerantný a nedajte sa vyvieť z miery situáciou, postavením alebo reakciou iných ľudí
- akceptujte, že kultúry sa odlišujú aj dôležitosťou, ktorú prikladajú starým ľuďom - vek môže byť dôležitejší ako kvalifikácia alebo skúsenosti
- nemyslite hneď na najhoršie: hľadajte vysvetlenie, prečo sa vám správanie iných ľudí zdá agresívne

Použitá literatúra a zdroje:

Safety and Security Handbook for Public Health Students/Graduates Living or Working Overseas. Emory University, Rollins school of Public Health, Volume 1, 2004

MACPHERSON, R., PAFFORD, B.: Care International Safety & Security Handbook. Care International, 2004

Safety and Security Procedures. Denmark, Save the Children, 2006

Stay Safe: The International Federation's Guide to a Safer Mission. International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies, 2007

JANČOVIČ, J.: Keď príde na bezpečnosť..., Bezpečnosť humanitárnych a rozvojových organizácií a ich pracovníkov, Tlačové štúdio Váry, Trnava, 2011

www.eurodesk.sk

www.mladez.sk

www.dobrovolnictvo.sk

www.socpoist.sk

www.mvro.sk

www.ludialudom.sk

www.dobrakrajina.sk

http://ec.europa.eu/youth/evs/aod/hei_en.cfm

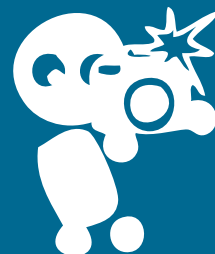
http://ec.europa.eu/youth/documents/accreditation_guidelines.pdf

<http://eacea.ec.europa.eu/youth>

www.slovakaid.sk, podstránka „Dokumenty a legislatíva“.

www.slovakaid.sk, podstránka „Čo robíme“ - „Dobrovoľnícky program“

www.mladezvakcii.sk

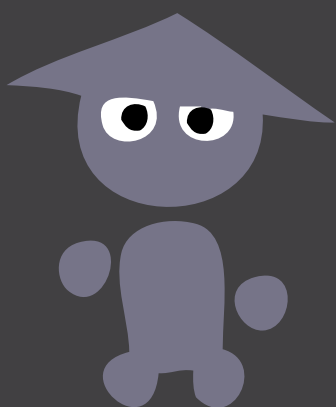
Exkurzia aktívnych stredoškôľákov a stredoškôľáčov z Laikipia dištriktu v rámci rozvojového projektu slovenskej organizácie Človek v ohrození a kenského združenia SEANET international.

Boba Baluchová (Keňa, 2011)

Náročná, no motivujúca dobrovoľnícka činnosť v rámci projektu Small Home Kiminini organizácie eRko v Kitale.

Ivana Brajerová (Keňa, 2012)

PO NÁVRATE
Z DOBROVOĽNÍCKEHO
POBYTU

3

Dobrovoľnícka služba v rozvojovej krajine má veľký prínos pre projekt či miestnu komunitu, v ktorej dobrovoľníci pôsobili. Sociálny dosah dobrovoľníckeho projektu sa môže zvýšiť, ak s koncom dobrovoľníckeho pobytu neskončí i samotný projekt, ale po ňom nasledujú ponávratové aktivity. Ich cieľom je informovať nielen o uskutočnenej dobrovoľníckej službe, ale aj o situácii v krajine, projektoch a komunitách, v ktorých dobrovoľníci pôsobili a možnostiach ďalšej podpory a pomoci.

Práve dobrovoľník a konkrétna osobná skúsenosť s rozvojovou prácou je to, čo pomáha preukázať spoločnosti, že rozvojová pomoc má zmysel, ako sú finančné prostriedky na ňu využívané, ako pomáhajú meniť životy ľudí i celých komunít a aké sú potrebné ďalšie kroky, aby rozvoj mohol pokračovať.

3.1 NÁVRATOM DOMOV DOBROVOĽNÍCKY CYKLUS NEKONČÍ

Dobrovoľník sa po návrate z dobrovoľníckeho pobytu môže zapojiť do rozličných informačných, osvetových, vzdelávacích, mediálnych, fundraisigových a ďalších kampaní. Na túto skutočnosť by sa malo pamätať už pri tvorbe dobrovoľníckeho projektu a príprave dobrovoľníka. Pomôže to pripraviť vyslaného človeka na to, že po jeho návrate z dobrovoľníckej služby bude zaviazaný aspoň istý čas - byť k dispozícii organizácii a vypomáhať s vyššie opísanými aktivitami. Zároveň vám to pomôže pripraviť vysielaného človeka na to, aby vedel na zbieranie akých informácií má počas svojho dobrovoľníckeho pôsobenia pamätať (napr. životné príbehy ľudí z projektov, fotografický, prípadne audiovizuálny materiál, osvojenie si niektorých viditeľných prvkov kultúry, ako: pripravenie jednoduchého tradičného jedla, naučenie sa tradičného tanca, piesne, rozprávky, príslovia atď.). Možno mu prípadne poskytnúť základnú orientáciu a tréning, ako k zbieraniu takýchto informácií a materiálov nehmotnej, prípadne i hmotnej kultúry pristúpiť, technicky (audiovizuálne) ich zachytiť a spracovať. Čím viac bude daná organizácia počas prípravy konkrétna a priama, tým viac bude schopná z neho vyťažiť po návrate do domovskej krajiny. Dobrým príkladom môže byť denník, ktorý má slúžiť na zaznamenávanie si zážitkov počas pobytu (zároveň ako istá forma psychohygieny). V denníku môžu mať vyslaní ľudia vlepéný i zoznam toho, čo by bolo dobré, aby doň tiež zaznamenali (spomínané príbehy ľudí, prejavy tradičnej ľudovej kultúry atď.). Takto zaznamenané informácie dobrovoľníci po svojom návrate používajú pri príprave aktivít rozvojového vzdelávania (rozličných prednášok, interaktívnych workshopov, vzdelávacích seminárov, ale aj metodických materiálov pre prácu s deťmi a mládežou v oblasti rozvojového vzdelávania prostredníctvom voľnočasových klubových aktivít - neformálneho vzdelávania, alebo v škole - v procese formálneho vzdelávania).

Informácie o ľuďoch a kultúre v mieste pôsobenia dobrovoľníka, novinky o situácii v krajine, ako aj zaznamenaná osobná reflexia vlastnej dobrovoľníckej skúsenosti môžu byť využité nielen na informovanie a vzdelávanie, ale aj ako podklad pre ďalšie fundraisigové aktivity - či už pre vysielanie ďalších dobrovoľníkov alebo podporu projektov, v ktorých pôsobia. Už aj na Slovensku sa tak možno stretnúť s rozličnými výstavami fotografií (niekedy spojenými aj s ich dražbou), publikáciami - propagujúcimi skúsenosti a príbehy dobrovoľníkov, alebo rôznymi drobnými produktmi (pohľadnice, magnetky, šperky, šatky, filmy), pričom výťažok z predaja je použitý na ďalšiu podporu rozvojových projektov.

Po konečnom vyúčtovaní dobrovoľníckeho projektu a napísaní všetkých záverečných správ by sa mohlo zdať, že veľký kus práce je odvedený a je tu čas na oddych. Častou chybou rozvojových organizácií je, že o svojich aktivitách, vrátane dobrovoľníckej služby v rozvojovej krajine málo, resp. nedostatočne informujú. A práve príbehy obyčajných ľudí, ktorí mali možnosť vycestovať do exotической krajiny a žiť životom miestnych ľudí, je práve to, čo médiá zaujíma a môže tak napomôcť k celkovej propagácii dobrovoľníckej práce s prípadným ďalším fundraisigovým efektom. Keďže médiá určite viac zaujímajú ľudské príbehy, ako stručné tlačové správy o vyhlásení zbierky či realizácii nejakého projektu - bolo by vhodné, aby vysielajúca organizácia s konkrétnym dobrovoľníkom mediálne výstupy plánovala už pri tvorbe časového plánu v rámci dobrovoľníckeho projektu (vyhradenie primeraného priestoru a času vo svojej náplni práce) a po návrate domov aj zrealizovala.

3.2 AKO POKRÁČOVAŤ S ROZVOJOVÝM DOBROVOĽNÍCTVOM PO NÁVRATE DOMOV

Pojem rozvojové dobrovoľníctvo síce naznačuje skôr prácu v rozvojových krajinách, no čoraz dôležitejším sa stáva pôsobenie rozvojových dobrovoľníkov po návrate domov. Dôležité je vhodne informovať o dobrovoľníckej skúsenosti a naďalej sa zapájať do ponávratových aktivít, súvisiacich s rozvojovými krajinami.

3.2.1 ETICKY INFORMOVAŤ VEREJNOSŤ O ROZVOJOVÝCH KRAJINÁCH

Situáciu v rozvojových krajinách verejnosť obvykle vníma na základe uverejňovaných obrazových správ, ktoré produkujú audio-vizuálne médiá. Informácie sa však ľudia dozvedajú aj z kampaní mimovládnych organizácií - z bulletinov, blogov a aktualizácií na sociálnych sieťach.

Všetky formy informovania verejnosti o absolvovanej dobrovoľníckej činnosti v sebe nevyhnutne obsahujú prezentáciu rozvojovej skúsenosti, či už v písanej, audiovizuálnej alebo vo vizuálnej forme. Je preto dôležité rešpektovať pravidlá podávania správ a obrazového materiálu masovému publiku, ktorému je vaša skúsenosť prezentovaná. Nezáleží pritom, či ide o verejnú prezentáciu vo vašom meste, rozhovor pre novinársku obec alebo workshop pre žiakov na škole. Vytváranie obrazu o rozvojových krajinách je prirodzenou súčasťou rozvojového dobrovoľníctva.

Existuje niekoľko pravidiel, ktoré je potrebné rešpektovať pri informovaní o rozvojovej skúsenosti:

- vyberajte obrazový materiál (ale aj text), založený na úcte, dôstojnosti a dodržiavaní ľudských práv

V prvom rade ide predovšetkým o rešpektovanie práva na súkromie a dodržanie dôstojnosti zobrazovaných osôb. Často sa jedná o zobrazené utrpenie, najmä podvyživených detí na pokraji smrti. Nerešpektuje sa ich dôstojnosť, nie je získaný súhlas so zverejnením takejto fotografie. Obrázky, zobrazujúce utrpenie (napríklad vyhladované polonahé somálske deti s polepenými očkami a vypúlenými bruškami) - vyvolávajú negatívnu reakciu, výčitky svedomia, súcitu a slúžia skôr na to, aby ľudia rýchlo finančne prispeli na nejakú zbierku. Nebuduje sa však povedomie o príčinách problému, verejnosť sa nevzdeláva.

Citovo vydierajúce fotografie v súčasnosti predstavujú neprijateľný spôsob - ako informovať, resp. vy-

zývať k pomoci a zbierať financie. Treba sa vyhýbať aj fotografiám, kde je prezentovaný mesiášsky prístup a vyobrazený tzv. „biely záchranca, ktorý zachraňuje chudobné africké deti“. Vytvára sa tým predstava nadradeného vzťahu („my, bohatí záchrancovia“ na jednej strane a na druhej strane: „ony, chudobné obete, čakajúce na našu almužnu“).

- každú zobrazenú situáciu ukážte v užšom aj širšom kontexte

Pri tvorbe prezentačných materiálov z dobrovoľníckeho pobytu, ako aj propagačných materiálov vysielajúcej organizácie je dôležité položiť si otázku:

Čo potrebuje vedieť príjemca správy, aby pochopil jej silu?

Pre autorov fotografie (ale aj písaného textu) - navráťivších sa dobrovoľníkov, ktorí boli svedkami opísaných faktov, sú zobrazené situácie jasné a zrozumiteľné. Pre príjemcov na Slovensku, ktorí nemusia mať dostatok informácií o danej téme a rozvojovej krajine, však môžu byť výpovede nejasné - dôjde k zlému pochopeniu zobrazených situácií, prekrúteniu faktov a následnej zlej re-interpretácii správy ústnym podaním ďalším príjemcom či príjemkyniam obsahu.

Každá jedna nevinná fotografia (napríklad oddychujúcich Ugandánov pri svojich motorkách) môže mať niekoľko viac či menej objektívnych popisiek. Názov mesta však zväčša nikomu na Slovensku veľa nepovie. Slovenská verejnosť potrebuje vedieť viac - o zobrazovaných objektoch na fotografii (napríklad v prípade spomínanej fotografie motorkárov v Kampale viac vypovie popiska: „Vodiči dopravného prostriedku boda, ktorý slúži ako miestny taxík, čakajú na klientov“ Kampala, Uganda, január 2007). Vhodnou voľbou fotografie a dôslednou popisťou s dostatkom informácií, kontextu autor či autorka

neposilňuje zaužívané stereotypy (napríklad, že Afričania sú leniví).

- v písomnom prejave sa zamerajte aj na prevenciu a hľadanie príčin globálneho problému, nielen na riešenie ich dôsledkov

Pri humanitárnych katastrofách je dôležité zobrazit danú situáciu pravdivo. Treba povedať, že v takýchto prípadoch uverejňované fotografie nie vždy sto-percentne korešpondujú s etickými pravidlami pri podávaní správ a obrazového materiálu. V texte to však možno uviesť na pravú mieru.

Napríklad pri informovaní o hladomore vo východnej Afrike (Somálsko, Etiópia a sever Kene) z roku 2011 sa nesprávne objavovali v médiách spojenia, ako: Hlad v Afrike (pričom si treba uvedomiť, že nie všetky africké krajiny trpia hladomorom a sú rozvojové – Juhoafrická republika).

Niektoré organizácie, zbierajúce financie na boj s hladomorom v Afrike v rámci svojich kampaní opäť skĺzli k vyobrazeniu dieťaťa v nedôstojnej situácii - ležiace na lôžku, či polonahé, prijímajúce hrnček vody. Dokonca aj mienkotvorný denník sa dostal do roviny citového vydierania čitateľskej obce svojim novinárskym prejavom na témy Hladomory v Afrike (<http://www.sme.sk/c/5996693/hladomory-vo-svete.html>).

- vyhýbajte sa obrazom a správam, ktoré podporujú stereotypy, vyvolávajú senzácie a diskriminujú ľudí, situácie či miesta

Pri používaní obrazového materiálu hrozí, že jediný obrázok alebo konkrétny ľudský príbeh môže byť pochopený ako obraz celej spoločnosti, či krajiny. Napríklad obrázok masajských bojovníkov môže vytvoriť dojem, že všetci Keňania, či dokonca Afričania chodia v tradičnom kmeňovom odeve s oštepami v rukách. Masajovia pritom tvoria len zlomok pestrej kenskej spoločnosti a ani oni sami nie sú homogénnym spoločenstvom. Ani ľuďom zo Slovenska nie je v zahraničí dvakrát príjemné, keď je ich domovina prezentovaná Jánošíkom v tradičnom kroji. Netreba sa, samozrejme, úplne vyhýbať prezentovaniu aj takýchto obrázkov - vždy sa ich však snažte vyvážiť aj inými obrázkami ľudí, ktorí reprezentujú pestrosť danej krajiny.

Pri zobrazovaní problémov rozvojových krajín sa nevyhneme zobrazovaniu tragických udalostí. Ak sa

hovorí o hladomore alebo vojne - snažte sa o objektívny pohľad bez zbytočného prehánania a krutosti. Daný problém treba konkrétne opísať, aby nedošlo k zovšeobecneniu situácie na celú Afriku alebo Áziu. Napríklad fotografia detských vojakov v Ugande bez vysvetľujúceho opisu vytvára stereotyp, že celá Afrika je vo vojnovom stave a zneužíva na boje deti.

- umožnite, aby zobrazení ľudia mali možnosť osobne interpretovať zobrazenú situáciu

Ak prezentujete realitu v rozvojových krajinách, snažte sa nájsť príbehy, ktoré hovoria samotní aktéri. Zaujímavejšie sú príbehy, vyrozprávané v prvej osobe: priamymi aktérmi a aktérkami, ľuďmi, ktorých sa téma priamo dotýka. Európsky pohľad je často skreslený tým, že pochádzame z inej kultúry, s témou sa stretávame len povrchné a nemusíme dostatočne pochopiť danú problematiku. Výhodou dobrovoľníkov z konkrétnej rozvojovej krajiny je konkrétna skúsenosť - môžete sa priamo oprieť o zaznamenané výpovede miestnych ľudí počas vášho dobrovoľníckeho pobytu.

- konajte v súlade s najvyššími štandardmi na ochranu detí - dodržiavaním ustanovení z Dohovoru o právach dieťaťa

Deti sú najčastejšie portrétovanými objektmi. Preto na spôsob ich zobrazovania treba dať veľký pozor. Nejde len o boj s negatívnymi stereotypmi plačúceho, hladného dieťaťa, ale aj s ďalšou manipuláciou reality a novým stereotypom - portrétom dieťaťa usmiateho, mávajúceho veselo do kamery.

Na základe ustanovení z Dohovoru o právach dieťaťa sa odporúča: Dať deťom možnosť slobodného prejavu, možnosť vyjadriť sa k svojej situácii; a informovať aj o pozitívnych zmenách v postavení detí a mládeže na celom svete. Vďaka tomu sa deti stávajú rovnako uvedomelými účastníkmi a účastníčkami procesu informovania o záležitostiach, ktoré sa ich vo svete dotýkajú.

3.2.2 VÝBER SLOVNÉHO A NAJMÄ OBRAZOVÉHO MATERIÁLU NA PREZENTÁCIE

Každý na verejnosti prezentovaný obrázok by mal byť sprevádzaný popiskou vo formáte: Meno autora fotky, miesto, prípadne mesiac a rok vzniku, plus by mal nasledovať opis situácie - čo alebo kto je na fotografii.

Pri zostavovaní powerpointovej prezentácie a výbere fotografií si treba uvedomiť - aká bude cieľová skupina, ktorá bude prezentáciu sledovať; koľko toho o rozvojovej problematike a navštívenej rozvojovej krajine vie.

Dôležité bude vedieť aj demografické zloženie (napríklad vekovú a vzdelanostnú úroveň) publika (či je prezentácia v knižnici v hlavnom meste, v základnej škole na slovensko-maďarských hraniciach, alebo v zariadení pre seniorov na východe SR). Vtedy treba vybrať viac fotografií, vyvarovať sa stereotypným zobrazeniam - ktoré by prijímatelia mohli chápať nesprávne; a dať si dôraz aj na informačnú hodnotu popisiek k fotografiám. Hoci jedna fotografia toho vypovie viac ako tisíc slov, niektoré situácie treba uviesť na pravú mieru - spomenúť okolnosti vzniku fotografie, ponúknuť publiku širší kontext - od lokálnej témy presunúť pozornosť na globálne problémy.

Keď sa hovorí o Afganistane, netreba ukazovať len ženy, zahalené v burkách a príslušníkov hnutia Taliban so zbraňou v ruke. Šlo by o prílišné zjednodušenie informácií o krajine a stereotypnú manipuláciu verejnou mienkou. Ak vyslaný človek pracoval napríklad v Keni na projekte vzdelávania žien a dievčat (budovanie kapacít a zvyšovanie participácie žien v komunitnom živote i drobnom podnikaní), je vhodné do prezentácie zahrnúť aj fotografie ken-

ských žien, ktoré sa vzdelávajú na konkrétnom tréningu, organizovanom prijímateľom dobrovoľníckej činnosti. Publiku však treba vysvetliť - aké je postavenie žien v danej spoločnosti a kultúre, prečo je takto projekt nastavený.

Takto možno pokračovať pri výbere každej ďalšej fotografie do danej prezentácie. Vždy sa snažte, predtým ako fotografiu vložíte do počítača, zrátať pozitívne a negatívne asociácie - ktoré vás napadnú (alebo kohosi z vášho okolia, ktorého požiadate o posúdenie vhodnosti fotografie) pri pohľade na dané vyobrazenie človeka, skupiny ľudí, situácie. Ak ide o dôsledky ničivého zemetrasenia na Haiti z roku 2010 - bude ťažké vybrať fotografiu, pri ktorej by sme nesúcitili s obyvateľstvom, postihnutým touto katastrofou. Možno však vybrať fotografiu z projektu obnovy krajiny, napríklad z dostavby škôlky (teda z oblasti rozvojovej spolupráce), nie fotografiu z bezprostrednej humanitárnej pomoci - pár dní po zemetrasení. Zobrazované negatívne javy a súvislosti však treba zbaviť zovšeobecňujúceho nánosu - aspoň v písomnom prejave. Je potrebné zdôrazniť skôr potrebu vzdelávania a ďalšieho rozvoja (a tým naznačiť opodstatnenosť našich aktivít v oblasti). Vždy je dôležité, čo chce autor či autorka danej fotografie publiku povedať - na čo ich upozorniť, v čom ich dovzdeláť.

Prečítajte si viac o tejto téme (najmä o výbere a použití obrazového materiálu z rozvojových krajín v našich podmienkach) - v anglickom jazyku na www.deeep.org/fileadmin/user_upload/downloads/Code_of_Conduct/Guide_to_the_Code_Of_Conduct.pdf

3.3 ANGAŽUJTE SA V GLOBÁLNOM VZDELÁVANÍ

Globálne vzdelávanie je jednou z možností, ako prepojiť skúsenosť z rozvojovej krajiny s pôsobením v rozvinutom Slovensku. Je preto dôležité - venovať sa krátkemu prehľadu globálneho vzdelávania (GV) na Slovensku.

Čo je to globálne vzdelávanie?

Voľný pohyb ľudí, financií, či informácií nás spája s ľuďmi, žijúcimi vo vzdialených krajinách viac, než kedykoľvek predtým. Naše každodenné rozhodnu-

tia o tom, čo si oblečieme, čo budeme jesť, ako cestujeme do školy - ovplyvňujú našu budúcnosť, rovnako ako budúcnosť ľudí, ktorí naše oblečenie šijú, ale aj takých pestovateľov ovocia, ktoré máme každý deň na tanieri. Globálne vzdelávanie reaguje na prepojenie rozvinutých a rozvojových krajín, ako aj odhaľovanie súvislostí.

GV je kreatívny proces, ktorého cieľom je priniesť zmenu smerom k aktívnemu prístupu - k riešeniu aktuálnych spoločenských tém. Zakladá sa na prin-

cípoch tolerancie, spravodlivosti, spolupráce a rešpektovania ľudských práv. Globálne vzdelávanie sa začína uvedomením si aktuálnych globálnych výziev, ako: chudoba, obchodné pravidlá, konflikty, životné prostredie či porušovanie ľudských práv. Jeho celkovým cieľom je rozvíjať hlbšie pochopenie týchto tém a ich prepojenosti s naším správaním, ako aj prispieť k zmene postojov a k uvedomeniu si našej vlastnej roly v dnešnom svete.

Globálne vzdelávanie na Slovensku:

Na Slovensku bola začiatkom roku 2012 prijatá Národná stratégia globálneho vzdelávania. Viac o stratégii si môžete prečítať na <http://www.mvro.sk/en/news/226-narodna-strategia-pre-globalne-vzdelavanie-na-obdobie-rokov-2012-2016>.

V závere tejto kapitoly, ako aj celej príručky rozvojového dobrovoľníctva je v rámci ponávratových aktivít odprezentovaná skupina slovenských mimovládnych organizácií, ktoré sa venujú aj globálnemu vzdelávaniu. Okrem spomínaných organizácií sa projektom GV venujú aj CEEV Živica a niekoľko ďalších menších združení.

Ako sa zapojiť do aktivít GV na Slovensku:

Slovenské organizácie sa venujú GV najmä vo formálnom vzdelávaní na základných, stredných a vysokých školách. Okrem toho sa možno zapojiť aj do neformálnych aktivít (kampane, diskusie, prezentácie a pod.)

Absolvovanie projektu v rozvojových krajinách je výborným predpokladom k aktívnemu zapojeniu sa do projektov globálneho vzdelávania. To je však špecifické tým, že sa zameriava na pôsobenie na Slovensku a teda sa venuje najmä odhaľovaniu zistení - ako nás každodenné javy a témy spájajú s rozvojovými krajinami.

Aké zručnosti by ste teda mali ako budúci lektori GV mať?

- Metodické kompetencie: GV sa zameriava na systematickú prácu s cieľovou skupinou (žiaci, mladí ľudia, učiteľská obec atď.) najmä prostredníctvom participatívnych, zážitkových metód. Cieľom GV je najmä rozvoj kritického myslenia, preto je znalosť súčasných metodických postupov vo vzdelávaní kľúčová.
- Všeobecný prehľad: GV reaguje najmä na aktuálne svetové témy: ekonomická kríza, klimatická zmena, migrácia, svetový obchod atď. Je potrebné orientovať sa v týchto témach a najmä hľadať súvislosti medzi rozvinutými a rozvojovými krajinami.
- Schopnosť nájsť súvislosti medzi každodennými predmetmi či javmi a problémom v rozvojových krajinách - primäť cieľovú skupinu, aby si uvedomila priamu súvislosť medzi naším životom a fungovaním v rozvojových krajinách: ak by ste v triede plnej stredoškolákov vysvetľovali problém chudoby, nestačí ukázať obrázky z chudobných krajín, či kruté štatistiky o chudobe. Je dôležité začať prepojením so životmi mladých ľudí u nás (používanie mobilných telefónov) a situáciou v Demokratickej republike Kongo (kde sa v neľudských podmienkach ťaží 80 % zásob minerálov, potrebných na výrobu displejov a mobilov).
- Globálne vzdelávanie nie je rozvojové dobrovoľníctvo - kým v rozvojovej práci je dôležité priame zlepšovanie života miestnych komunít, GV je beh na dlhé trate. Je dôležité neponúkať cieľovej skupine jednoznačný názor a návod, ako sa správať. Dôležitejšie je vytvoriť priestor na diskusiu, rozvoj kritického myslenia - na základe ktorého si každý vytvorí svoj vlastný názor na riešenie istých problémov.

Viac informácií o globálnom vzdelávaní nájdete na www.globalnevezdelavanie.sk.

3.4 KONKRÉTNE AKTIVITY V ROZVOJOVOM DOBROVOLNÍCTVE NA SLOVENSKU

Slovensko stále nepatrí medzi krajiny, v ktorých by bol vysoký počet rozvojových dobrovoľníkov. Pre mnohé mimovládne organizácie (MVO), ktoré sa venujú rozvojovým projektom, či globálnemu vzdelávaniu bude preto vaša rozvojová skúsenosť mimoriadne cenná a vyhľadávaná.

Aké sú možnosti pokračovania v dobrovoľníckej činnosti po návrate z rozvojových krajín? Do prieskumu boli v auguste 2012 prizvané relevantné mimovládne rozvojové organizácie na Slovensku, ktoré poskytujú možnosť dobrovoľne participovať na svojich aktivitách - vo forme stáží alebo výpomoci

na konkrétnych projektoch v oblasti rozvojovej spolupráce, globálneho vzdelávania, či prostredníctvom rôznych kampaní a verejných akcií. Ide o organizácie, ktoré sú súčasťou Platformy MVRO, či už ako riadni členovia alebo ako pozorovatelia.

Od každej mimovládnej organizácii (MVO), ktorá sa zúčastnila spomínaného prieskumu na tému zapájania navrátiť sa ľudí z dobrovoľníckeho pobytu do ponávratových aktivít v SR, boli vyžadované nasledujúce informácie:

Krátka charakteristika organizácie - **Kto sme?**

- V akej oblasti poskytuje daná organizácia možnosť uplatnenia (pričom bola možnosť voľby: Aktivity globálneho vzdelávania (GV) na základných a stredných školách; Aktivity GV na vysokých školách a univerzitách; Aktivity GV v neformálnom vzdelávaní; Kampane a verejné akcie so zameraním na rozvojové témy; Projekty rozvojovej spolupráce; Verejné diskusie; Iné) - Kde sa uplatníte?

- Ako vyzerá náplň práce dobrovoľníka, a aký typ aktivít daná organizácia ponúka (vrátane prípadných tréningov, seminárov či stáží)? - Čo ponúkame?
- Aké kritériá/podmienky musíte spĺňať, aby ste mohli s danou organizáciou spolupracovať - Koho hľadáme?
- Ako a kde sa môžete informovať o aktuálnych informáciách (kontakt na koordinátora dobrovoľníkov) - Kontakt.

Na záver sme pripravili ukážky projektov, na ktorých participovali dobrovoľníci ako príklad konkrétnej spolupráce. Nakoľko sa niektoré informácie opakujú u všetkých zapojených organizácií - sú uvedené len tie zaujímavejšie údaje, alebo také výpovede, ktorými sa od seba organizácie odlišujú. Ako prvú treba predstaviť strešnú organizáciu slovenských rozvojových organizácií - Platformu MVRO.

Platforma mimovládnych rozvojových organizácií (www.mvro.sk)

Platforma MVRO je záujmovým združením právnických osôb – strešnou organizáciou 30 (24 riadnych členov a 6 pozorovateľov) slovenských mimovládnych organizácií, ktoré sa zaoberajú najmä zahraničnou rozvojovou a humanitárnou pomocou a globálnym vzdelávaním.

Možnosť uplatnenia dobrovoľníkov:

- kampane a verejné akcie so zameraním na rozvojové témy
- projekty rozvojovej spolupráce

Ponuka spolupráce zo strany Platformy MVRO:

- besedy s dobrovoľníkmi (prezentácia dobrovoľníckych pobytov pre verejnosť - napríklad počas Dní dobrovoľníctva, Rozvojového dňa atď.)
- pomoc pri organizovaní verejných podujatí (road-show SlovakAid, putovná výstava Ľudské práva v rozvojovej spolupráci, Rozvojový deň)
- pomoc pri administratívno-organizačných aktivitách v rámci projektov rozvojovej spolupráce, realizovaných na Slovensku (projekty orientované na globálne vzdelávanie a zvýšenie povedomia verejnosti o rozvojovej spolupráci)

Spolupráca si u konkrétnych ľudí vyžaduje:

- osobný záujem o témy rozvojovej spolupráce (RS)
- aspoň základné znalosti o témach RS a motivácia venovať sa im podrobnejšie a dlhodobejšie
- aktívna znalosť anglického jazyka

Vzájomné oŕukávanie sa (akceptácia spoločných aj odlišných vlastností) na úvod projektu - dobrovoľník a interaktívne hry s deťmi z projektu Small Home Kiminini.

Monika Iglarčíková (Keňa, 2012)

Sledovanie výstupov ťikovných ťstudentiek v rámci mediálneho workshopu na Moi Equator girls' Secondary school.

Lukáš Zorád (Keňa, 2011)

Amnesty International (www.amnesty.sk)

Najväčšia ľudsko-právna mimovládna organizácia na svete má pod sebou viac, ako dva milióny ľudí z viac než 150 krajín a regiónov sveta - usilujúcich sa o dodržiavanie ľudských práv na celom svete. Cieľom Amnesty International je dosiahnuť zlepšenie stavu ľudských práv v prípadoch, ktorým sa venuje. Tento cieľ dosahuje prostredníctvom výskumu (zberu informácií) a následným vedením kampaní.

Ponuka spolupráce zo strany Amnesty international Slovensko:

- Workshopy na základných a stredných školách (na rozdiel od bežnej výučby spoločenských vied prebiehajú hodiny formou workshopov, počas ktorých študenti za pomoci využitia participatívnych metód nielen získavajú nové informácie z oblasti ľudských práv, ale predovšetkým majú príležitosť pracovať so svojimi hodnotami).
- diskusie o ľudských právach na univerzitách a vysokých školách

Človek v ohrození o.z. (www.clovekvohrozeni.sk)

Táto nezisková, mimovládna organizácia sa snaží účinne pomáhať ľuďom, ktorí trpia dôsledkami vojnových konfliktov, prírodných katastrof a autoritárskych režimov. Vzdelávacími a osvetovými aktivitami na Slovensku sa snaží prispieť k budovaniu otvorenej, tolerantnej a solidárnej spoločnosti. Aktivity sú rozdelené do štyroch skupín: humanitárna pomoc, rozvojová spolupráca, podpora ľudských práv a vzdelávacie a osvetové aktivity na Slovensku, kam patrí i Medzinárodný festival dokumentárnych filmov Jeden svet.

Ponuka spolupráce zo strany OZ Človek v ohrození:

- V oblasti rozvojovej spolupráce: zapojenie dobrovoľníkov do implementácie a prípravy projektov v teréne, stáž v kancelárii – asistentské práce pri prebiehajúcich projektoch (v prípade úspešných projektových grantov možnosť absolvovania stáží priamo v Keni, či Afganistane).
- V oblasti globálneho vzdelávania: možnosť stáže v kancelárii; zapojenie sa do projektov globálneho vzdelávania (aktivity na základných a stredných školách, možnosť podieľať sa na tvorbe metodických materiálov, prípadne účasť na tréningoch trénerov globálneho vzdelávania).
- stáže možné aj na oddelení ľudských práv

Dvojfarebný svet o.z. (www.dvojfarebny Svet.sk)

Občianske združenie Dvojfarebný svet je organizáciou zanieťených ľudí, ktorí sa snažia pomôcť deťom, žijúcim v náročných životných podmienkach. Pôsobí predovšetkým v rozvojových krajinách, kde sa snaží pre najmenších vytvoriť také zdravotné a sociálne podmienky, aby mohli deti šťastne žiť - bez ohľadu na situáciu vo svojej krajine a rodine.

Ponuka spolupráce zo strany Dvojfarebného sveta:

- výpomoc pri logistike projektov a v oblasti sociálnej práce

eRko – Hnutie kresťanských spoločenstiev detí (www.erko.sk)

Ide o detskú organizáciu s celoslovenskou pôsobnosťou, ktorá funguje od roku 1990. Základom činnosti hnutia je pravidelná mimoškolská práca s deťmi v malých spoločenstvách, tzv. „stretkách“. Program eRka zabezpečujú vyškolení dobrovoľníci a dobrovoľníčky. Združuje viac ako 8000 členov a patrí k najväčším organizáciám, ktoré na Slovensku pravidelne a systematicky pracujú s deťmi a mladými ľuďmi.

Ponuka spolupráce zo strany eRka:

- zúčastňovanie sa na aktivitách globálneho vzdelávania, ktoré organizuje eRko počas príprav každého nového ročníka kampane Dobrá novina
- v rámci kampane Dobrá novina: účasť na rozvojovom seminári (1 x ročne), vedenie workshopov, prezentácia získaných zručností a vedomostí
- účasť na stretnutiach zodpovedných a sprevádzajúcich osôb detských skupiniek (8 stretnutí), 3-dňové stretnutie nových zodpovedných osôb, ako aj účasť na „vysielačkách“ (workshopy, prezentácie)
- samotná účasť v Dobrej novine - príprave koledníkov a koledníčok (informácie o danej krajine a zmysle celej kampane)
- prezentácie a diskusie vo farnostiach či na Púti detí, ale aj workshopy v ZŠ, SŠ aj VŠ
- zapájanie do prípravy nových dobrovoľníkov a dobrovoľníčok

Habitat for Humanity, Europe and Central Asia regional office in Bratislava (www.habitateurope.org)

Táto nezisková kresťanská organizácia sa usiluje o odstránenie chudoby v rámci bývania (najmä bezdomovectva) z celého sveta - snaží sa vytvoriť slušný úkryt pre ľudí na celom svete. Habitat postavila a zrekonštruovala viac ako 400 000 domácností po celom svete, poskytuje bezpečné a dostupné domovy pre viac než 2 milióny ľudí.

Ponuka spolupráce zo strany Habitat for Humanity:

- osobná účasť mladých ľudí na stavbe domov pre partnerské rodiny, pričom dobrovoľnícke cesty zvyčajne trvajú jeden až dva týždne
- dobrovoľnícka spolupráca na stavbe domov s členmi tímu a majiteľmi novovybudovaných domov v rôznych častiach sveta.

Nadácia Pontis (www.nadaciapontis.sk)

Jedna z najväčších grantových a operačných nadácií na Slovensku prepája všetky sektory slovenskej spoločnosti a napomáha k ich efektívnej spolupráci. Motivuje jednotlivcov a firmy k zodpovednosti nielen za seba, ale aj za okolitý svet a prispieva tak k budovaniu demokracie v neslobodných krajinách.

Ponuka spolupráce zo strany Pontisu:

- V rámci pôsobenia na vysokých školách - zúčastňovanie sa na aktivitách pracovnej skupiny rozvojového vzdelávania a spoluorganizácia prednášok zahraničných lektorov na svojich fakultách.
- zapojenie sa do aktivít Nadácie Pontis - ako stážisti (viac info o stážach na stránke Nadácie Pontis)

PDCS - Partners for Democratic Change Slovakia (www.pdcs.sk)

Poslaním tejto organizácie je spoluvytvárať a posilňovať demokratickú kultúru, šíriť demokratické prístupy a mechanizmy pre dialóg a predchádzanie konfliktom. Poslanie sa snažia pracovníci naplňovať spolupracou s neziskovými organizáciami, inštitúciami verejnej správy a medzisektorovými partnerstvami na rozvojových programoch, ako aj sprostredkovaním kultivovaného dialógu medzi rôznymi záujmovými skupinami. **PDCS** poskytuje profesionálne vzdelávacie a konzultačno-poradenské služby a vydáva publikácie.

Ponuka spolupráce zo strany PDCS:

- pomoc pri písaní rozvojových projektov
- spracovávanie podkladov pre tréningy a konzultácie - príprava hand-outov a manuálov na tréningy a konzultácie
- pre tých najschopnejších - zapojenie do tréningov a konzultácií v tejto oblasti
- pomoc pri rozvojovom projekte v Tunise
- účasť na študentských simulačných sobotách
- príprava jesennej školy a novej série tréningov na rok 2013 (napríklad v oblasti vedenia tréningov či facilitácie)

Program GLEN na Slovensku (www.glen-slovakia.org)

V súčasnosti je program GLEN na Slovensku zastrešený Slovenským centrom pre komunikáciu a rozvoj, n.o. Program GLEN buduje kapacity mladých Európanov pre rozvojovú spoluprácu a vzdelávanie prostredníctvom trojmesačných študijno-pracovných pobytov v Ázii, Afrike alebo juhovýchodnej Európe. Po získaní tejto skúsenosti sa mladí ľudia stávajú súčasťou rozvojového vzdelávania vo svojej vlastnej krajine a v Európe.

Ponuka spolupráce zo strany GLENU:

- povzbudenie dobrovoľníkov pri hľadaní si cesty - ako sa podeliť s odbornou a laickou verejnosťou o svoje cenné skúsenosti z rozvojových krajín, a ako sa stať súčasťou globálneho vzdelávania na Slovensku a/alebo v Európe.
- príležitosť aktívne sa zapojiť do rôznych aktivít GV, organizovaných rôznymi článkami európskej siete GLEN (vo forme tútorskej, facilitátorskej atď.)
- zdieľanie skúsenosti z rozvojových krajín ako cennej informácie pre organizácie na Slovensku, ktoré sa venujú rozvojovej spolupráci, či globálnemu vzdelávaniu (kombinácia oboch aspektov)

SAVIO o.z. (www.savio.sk)

Ide o občianske združenie, ktoré bolo založené v roku 2005 s cieľom podpory rozvojových a humanitárnych projektov. Zameriava sa predovšetkým na pomoc deťom a mladým ľuďom v menej rozvinutých krajinách a regiónoch. Pomáha v Južnom Sudáne, Keni, Angole, v Azerbajdžane, na Sibíri, na Haiti atď. Cieľom organizácie je aj oboznamovanie slovenskej verejnosti s problémami chudobných krajín, budovanie pocitu spoluzodpovednosti a solidarity s osudmi iných.

Ponuka spolupráce zo strany SAVIO:

- Spolupráca na pravidelnej verejnej zbierke a kampani Tehlička - najmä vo forme pomoci pri verejných akciách, či prezentáciách na základných a stredných školách. (Ide o pravidelnú kampaň a verejnú zbierku na pomoc pri výstavbe studní a škôl, a pri vzdelávacích a sociálnych projektoch v rozvojových krajinách. Siedmy ročník Tehličky v roku 2012 je venovaný Južnému Sudánu a zdravotníckemu projektu na výstavbu nemocnice v Maridi).
- príprava nových rozvojových dobrovoľníkov
- projekty rozvojovej spolupráce v Južnom Sudáne a Keni - pomoc pri dokumentácii, monitoringu, administratívne projektov
- ad hoc aktivity, pripravované aj v spolupráci s inými organizáciami a Platformou MVRO

Slovenský výbor pre UNICEF (www.unicef.sk)

Detský fond UNICEF je apolitická organizácia, pomáhajúca deťom na základe nediskriminačného a nediskriminujúceho princípu. Vznikol v roku 1946 na pomoc deťom, ktoré zasiahla druhá svetová vojna. Neskôr sa jeho pôsobnosť rozšírila a dnes pomáha najviac ohrozeným a zraniteľným deťom po celom svete. V rámci rozvojovej aj humanitárnej pomoci sa stará o prežitie a rozvoj detí, propaguje ich práva a upozorňuje na ich dodržiavanie.

Ponuka spolupráce zo strany slovenského UNICEFu:

- Junior ambasádori: Od roku 1998 UNICEF Slovensko spolupracuje so žiakmi a žiačkami, študentmi a študentkami, ako aj pedagogickou obcou škôl, ktoré sa zapájajú do projektu Škola priateľská k deťom. Vyškolení dobrovoľníci a dobrovoľníčky - junior ambasádori vedú na školách prezentácie, ktorými rozširujú informácie o právach dieťaťa.
- Školy pre Afriku: Dobrovoľníci a dobrovoľníčky z rôznych kútov Slovenska môžu z vlastnej iniciatívy usporiadať dobročinný koncert, ples či športové podujatie na podporu UNICEF Slovensko.
- Týždeň modrého gombíka: Od roku 2005 môžete vždy v máji stretnúť v uliciach dobrovoľníkov a dobrovoľníčky UNICEF Slovensko - v mnohých mestách na Slovensku ponúkajú modré gombíky. Získané príspevky každoročne pomáhajú financovať konkrétny projekt v zahraničí pre deti, ktoré potrebujú pomoc.
- Pomoc pri akciách: UNICEF Slovensko organizuje koncerty, festivaly, športové podujatia, školské či firemné hry. Môžete sa chopiť aktivity a pomôcť dobrovoľníckemu tímu pri príprave, realizovaní či vyhodnocovaní týchto akcií.
- Pomoc v kancelárii: Kancelária UNICEF Slovensko sídli v Bratislave. Práve tu sa deje mnoho potrebných činností, ku ktorým je tiež treba dobrovoľnícku pomoc.
- Poskytnutie svojich zručností: Preklady, tlmočenie, grafika, tvorba bannerov, fotenie a ďalšie zručnosti - v rámci činnosti organizácie.

Slovenská katolícka charita (www.charita.sk)

Slovenská katolícka charita (SKCH) poskytuje charitatívne, sociálne, zdravotnícke a výchovno-vzdelávacie služby ľuďom v núdzi bez ohľadu na rasu, národnosť, vierovyznanie a politické zmýšľanie. Diecézne charity pomáhajú opusteným deťom a mladým, rodinám v núdzi, postihnutým ľuďom, chorým, starším, zomierajúcim, ľuďom bez domova, migrantom a migrantkám, ako aj utečencom, tehotným ženám a matkám s deťmi v núdzi. Sekretariát Slovenskej katolíckej charity koordinuje národné projekty a činnosť diecéznych charít v právnej, mediálnej a zahraničnej oblasti. SKCH organizuje humanitárnu pomoc, rozvojovú spoluprácu aj workshopy rozvojového vzdelávania na stredných a základných školách.

Ponuka spolupráce zo strany SKCH:

- pomoc pri kampaniach a ich PR (Pôstna krabička pre Afriku, rozvojové vzdelávanie s nosnou témou klimatickej spravodlivosti, Deň otvorených dverí Charity atď.: ukážka možných aktivít: <http://charita.sk/aktuality/iba-vedomosti-mozu-ovplyvniť-buducnosť-ugandy>)
- Zapájanie dobrovoľníkov do workshopov rozvojového vzdelávania na školách v SR a verejných diskusiách (vo farnostiach i v kultúrnych priestoroch)
- Spolupráca pri projektoch rozvojového vzdelávania - v rámci interaktívnych workshopov s deťmi i mladými na školách (plánujeme dobrovoľníkov využiť ako živé príklady - živú knižnicu, aby priamo zdieľali svoje skúsenosti z rozvojových krajín)
- V rámci rozvojových projektov v zahraničí (momentálne aktívne dva projekty - v Ugande a v Keni; dobrovoľníkov plánujeme zapojiť najmä v Ugande, kde budujeme centrum pre deti, postihnuté HIV/AIDS - pomoc pri starostlivosti o deti a tiež pri vzdelávaní aj administrácii projektu „Adopcia na diaľku“)
- Plánované tréningy pre farských dobrovoľníkov (podľa manuálu aktivít pre farské charity) v práci v rámci komunity, v rozvojovom vzdelávaní aj rozvojovej spolupráci na našich misiách.

Slovenské centrum pre komunikáciu a rozvoj - SCKR (www.sccd-sk.org)

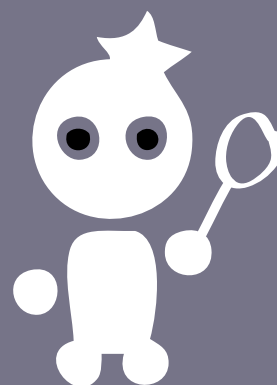
Táto organizácia sa orientuje od roku 2005 na dve oblasti aktivít - presadzovanie a uplatňovanie globálneho vzdelávania a realizáciu projektov rozvojovej spolupráce, predovšetkým v krajinách bývalého Sovietskeho zväzu. Expertne sa zameriava najmä na krajiny Strednej Ázie. Okrem toho zastrešuje program rozvojového dobrovoľníctva a venuje sa aj vydavateľskej činnosti, usporadúvaniu výstav. Poskytuje aj expertné konzultačné služby a prevádzkuje prvú verejnú knižnicu, zameranú na globálne témy na Slovensku.

Ponuka spolupráce zo strany SCKR:

- navráťivší sa mladí ľudia organizujú debaty na témy rozvojovej pomoci, resp. spolupráce - spravidla informujú o svojom rozvojovom pobyte a jeho význame
- zapojenie sa do aktivít globálneho vzdelávania prostredníctvom seminárov a dobrovoľníckej práce pri projektoch, ako napríklad: EUstory (výraznejšie zapojenie sa do aktivít GV sa očakáva v rokoch 2012/2013)

Použitá literatúra a zdroje:

www.dvojfarebnýsvet.sk
www.nadaciapontis.sk
www.pdcs.sk
www.clovekvohrozeni.sk
www.glen-slovakia.org
www.charita.sk
www.amnesty.sk
www.sccd-sk.org
www.erko.sk
www.habitateurope.org

Vydala: Platforma mimovládnych rozvojových organizácií

Adresa: Miletičova 7, 821 08 Bratislava

Kontakt: +421 2 20 44 52 55, info@mvro.sk, www.mvro.sk

*Na príprave spolupracovali: Tigran Aleksanyan, Božena Baluchová, Juraj Jančovič, Peter Lenčo,
Andrej Návojský, Lenka Nemcová*

Grafika a dizajn: Andrej Lančarič, Tlač: Daniel Kolek KOLDO

Neprešlo jazykovou úpravou.

ISBN: 978 - 80 - 971135 - 0 - 6

Materiál bol vydaný v septembri 2012 s finančnou podporou

Slovak UNDP Trust Fund z programu SlovakAid.

Za obsah tohto dokumentu je výlučne zodpovedná Platforma MVRO.

Platforma MVRO podpísala Kódex používania obrazových materiálov a podávania správ (www.mvro.sk/kodex). Svoje komentáre a výhrady k správne mu používaniu kódexu môžete zaslať na: kodex@mvro.sk

ISBN: 978 - 80 - 971135 - 0 - 6

